

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

147947

ASKERİ MÜZİK EĞİTİMİ KAPSAMINDA
TOPLU SES EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERDEM ÖNAL

Danışman
Yrd.Doç. Necdet KALENDER

BURSA - 2004

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

.....Erdem..... ÖNAL 2..... ait Askerî Müzik Eğitimi
Kapsamında Toplu Ses Eğt. Cal. Değr..... adlı çalışma, jürimiz tarafından
.....Görsel Sanatlar Eğitimi..... Anabilim / ~~Sanat Dalı~~
.....Müzik Eğitimi..... Bilim Dalında Yüksek Lisans/
Doktora/ Sanatta Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. İsmail BOZKAYA
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye (Danışman) Nedret KALENDER
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

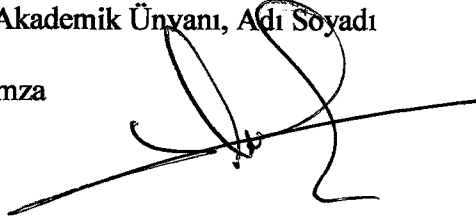

Üye.....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye... Yrd. Doç. Dr. Emel DEMİRBATIR...
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye.....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

ÖZET

Bu araştırmada Askeri Müzik Eğitiminin başlangıçtan günümüze kadar olan değişim süreci genelden özele doğru ele alınarak değerlendirilmiş, ağırlıklı olarak toplu ses eğitimine yer verilmiştir.

Türk Askeri Müzik Eğitimi, askeri liselerde ve Bando Okullar Komutanlığı Astsubay Meslek Yüksek Okulu'nda yürütölmekte olup "toplular ses eğitimi (koro)" uygulamaları bir program dahilinde, mesleki ve özenen müzik eğitimi çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Bu araştırma, yazılı kaynak ve belgelerin taranması, bununla birlikte yapılan etkinliklerin incelenmesi yoluyla ortaya konulmuştur. Tez konusu olan "Askeri Müzik Eğitimi Kapsamında Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi", geniş bir yelpaze içinde konuya genel bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Bu yelpaze içinde yer alan özelliklerin bir çoğu ayrıca kendi içinde bir araştırma konusu olabilir.

Sonuç olarak; orta dereceli askeri okullarda müfredat programlarının incelenmesi sonucunda toplu ses eğitimi (koro) çalışmalarına yeterli ölçüde yer verilmediği saptanmış, konuya ilgi duyanlara ve ilgili makamlara gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Askeri Müzik Eğitimi, Toplu Ses Eğitimi, Koro

Danışman: Yrd. Doç.Necdet KALENDER

Sayfa Sayısı: 58

ABSTRACT

In this research, The developmental process of Military Music Education was assessed from general to specific criteria and choral vocal education was especially stressed.

Turkish Military Music Education which is being held in military high schools and Band Schools Commandant NCO Profession Academy, "Group Vocal Education (Chorus)" practises with a program is put into process around amateur and professional music education.

This research was put forward through a study of written sources with the examine of the activities which were done. The thesis statement "The Assesment of Choral Vocal Education Performance within Military Music Education" is considered to be the general point of view on the subject within a large spectrum. Many of the features within this spectrum can individually be a matter of search statement..

As a result, although military music groups have basic, connecting and educative features, it is stated after inspecting the curriculum in Military High Schools that no importance is given to chorus education. In relationship with this topic, related organization and people have been informed.

Key Words: Military Music Education, Group Vocal Education, Chorus

Supervisor: Yrd. Doç. Necdet KALENDER

Number of Page: 58

ÖNSÖZ

Bir ülkede kalkınmanın ve çağdaşlaşmanın özü, dayanışma ve el birliğiyle toplu çalışmalarda gizlidir. 21'nci yüzyılda, dünyanın hızla değişmekte olduğu bir dönemde bile üzerimizden atamadığımız “kişisellik” alışkanlığından kurtulup “topluluk” olmanın en etkili yollarından biri de birlikte müzik yapmaktır. Müziği evrensel kılan niteliklerden biri de toplumsallık özelliğidir. Çağdaşlığı yakalayabilen bir ulus, onu ancak bünyesinde taşıdığı sosyal ve kültürel değerlerle tutabilir ve gelecek kuşaklara aktarabilir. Bunun böyle olduğunu en başından bilen Büyük Atatürk ve arkadaşları, daha Cumhuriyetin ilk aylarında müzik devrimini başlatmıştır. Zorluklara karşın çağdaşlığı, evrenselliği benimseyen Türk insanı, müziğimizin gelişip evrenselleşmesi yolunda, yurt çapında düzenlenen korolar şenlikleri ile çok nitelikli örnekler de yaratıp yaşatabilmiştir. Öte yandan, askeri liselerde, harp okullarında ve askeri eğitim-öğretim merkezlerinde askeri müzik dağarının dinletilmesini, öğretilip söylenmesini kapsayan müzik eğitimi etkinlikleri öteden beri yaygındır.

Bakımsız ve kıraç bir toprağa atılan tohum, nasıl bize bol ve üstün nitelikteki bir ürünü veremezse, müzik sevgisi ve kültürü yeterli düzeye ulaşamamış olan bir toplumdan da, yine çok sayıda ve üstün nitelikteki kişilerin ve sanatçıların yetişmesi beklenemez. Bu nedenle, bir toplumun her şeyden önce, yaygın bir müzik eğitimi uygulamasına gereksinimi vardır. Müzik, diğer sanat dallarına oranla, çok sayıda insanın birlikte eğitimine ve çalışmasına en elverişli olanıdır. Koroları oluşturan bireyler ve korolar, müzikle birlikte aldıkları iyi alışkanlıklarını çeşitli yollardan topluma da yansıtırlar. Bu nedenle korolar, toplumun yalnız müzik kültürünün gelişimine yardımcı olmakla kalmazlar, o toplumun genel eğitimine de olumlu yönde katkıda bulunurlar. Korolar, bir toplumun ana diline en uygun düşen söyleme biçiminin doğmasına, gelişimine ve gelenekleşmesine yardımcı olurlar.

Bireysel ve toplu ses eğitimi, bir toplumda ses birliğinin kurulmasına ve şarkı geleneğinin doğmasına katkıda bulunacak bir eğitimidir. Toplulukla yapılan ses eğitimi kişinin tek başına ya da topluluk içinde temiz ve doğru seslerle, müzikal duyarlılıkla şarkı

söyleyerek müziksel çevresi ile ilişki kurmasını ve kişiye müziksel alanda bir kimlik kazandırmayı amaçlar. Bütün ses topluluklarında ana öge, hiç kuşkusuz sestir. Bu sesler eğitilmeden ve birleştirilmeden iyi müzik yapmak olanaksızdır. Dileğimiz, bir toplumun eğitilmesinde, en güçlü etkinliklerden biri olan müziğin ve onu en büyük ölçüde yaygınlaştıracak olan sivil veya askeri kuruluşlardan oluşan çeşitli koroların ülkemizde de kurulması, çoğalması ve toplumumuz için geçerli ve tutarlı bir söyleme geleneğinin doğmasıdır.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde araştırma konusunun seçiminden itibaren desteğini esirgemeyen UÜ Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Prof.İsmail Bozkaya'ya; tez danışmanım Yrd.Doç.Necdet Kalender'e; araştırmanın hazırlanmasında desteği ve yardımlarıyla önemli katkılarda bulunarak büyük özveri ile çalışmalarına engin görüş ve önerileri ile yön veren Yrd.Doç.Dr.Erol Demirbatır'a; Bnd.Yb.A.Said Kutlu'ya; Bnd.Bnb.Hayri Alkan'a; Müzikolog Ersin Antep'e; çalışmalarımda özverili davranış ve destekleri ile bana güç veren eşim Pınar Önal'a; beni hayatım boyunca yalnız bırakmayarak manevi katkı ve yardımları ile devamlı güç kazanmamın yanı sıra, birçok askeri öğrencinin yetişmesinde önemli katkıları olan ve on binlerce askeri öğrenci mezun eden babam (E) Öğ.Alb.Nedim Önal'a ve eğitime gönül vererek meslek hayatı boyunca örnek bir öğretmen olan annem emekli öğretmen Serpil Önal'a teşekkür ederim.

Bursa 2004

Erdem Önal

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET _____	iii
ABSTRACT _____	iv
ÖNSÖZ _____	v
İÇİNDEKİLER _____	vii
RESİMLERİN LİSTESİ _____	ix
TABLoların LİSTESİ _____	x
KISALTMALAR _____	xi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ _____	1
----------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

2. BULGULAR VE YORUM _____	15
2.1. Askeri Eğitim Kurumlarında Genel Müzik Eğitimi Çerçevesinde Toplu Ses Eğitimi Çalışmaları Yapılmasına İlişkin Durum _____	15
2.2. Askeri Eğitim Kurumlarında Uygulanan Müzik Eğitim Programlarının Toplu Ses Eğitimi Çalışmaları Bakımından Durumu _____	17
2.2.1. Mesleki Müzik Eğitimi Yapılan Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay Hazırlama Okulu'nda Yapılan Toplu Ses Eğitimi Dersi Amaçlarına İlişkin Durum _____	22
2.2.2. Mesleki Müzik Eğitimi Yapılan Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay MYO'nda Yapılan Toplu Ses Eğitimi Dersi Amaçlarına İlişkin Durum _____	28
2.3. Askeri Eğitim Kurumlarında Toplu Ses Eğitimine Yönelik Etkinlikler _____	29
2.4. Askeri Müzik Kurumlarında Yapılan Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar _____	38
2.5. Askeri Eğitim Kurumlarınca Yapılan Koro Konseri Etkinlikleri _____	41

2.5.1. SK Bando Okullar Komutanlığı Korusu Etkinlikleri _____	41
2.5.2. Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Etkinlikleri _____	42
2.5.3. Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Etkinlikleri _____	47
2.5.4. Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Etkinlikleri _____	48
2.5.5. KKK Çocuk Korusu Etkinlikleri _____	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SONUÇ ve ÖNERİLER _____	51
KAYNAKLAR _____	55
ÖZGEÇMİŞ _____	58

RESİMLERİN LİSTESİ

SAYFA

Resim 1.	Mehter takımı konser esnasında _____	4
Resim 2.	TSK Armoni Mızıkası _____	6
Resim 3a.	Bando Okullar Komutanlığı Korosu CSO Sahnesinde (Mayıs-1999) _____	41
Resim 3b.	Bando Okullar Komutanlığı Korosu CSO Sahnesinde (Mayıs-1999) _____	41
Resim 4.	Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu CSO Sahnesinde (29 Mayıs 1998) _____	42
Resim 5.	Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu Okul Sinema Salonunda Kuruluş Günü Töreninde (29 Mayıs 2000) _____	42
Resim 6.	Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Oda Korosu 7. Türkiye Korolar Şenliği'nde MEB Şura Salonu Bahçesinde (8 Haziran 2002) _____	43
Resim 7.	Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu, Işıklar Askeri Lisesi Sinema Salonunda Atatürk'ü Anma Günü Töreninde (10 Kasım 2000) _____	43
Resim 8.	Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu (arka sıra), Bursa AGSL Öğrencileri (orta sıra) ve Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dili Müzik Eğitimi Bilim Dalı Öğrencileri (ön sıradaki yaylı orkestra) ile birlikte Işıklar Askeri Lisesi Sinema Salonunda Çanakkale Şehitlerini Anma Günü Töreninde (18 Mart 1997) _____	44
Resim 9a.	Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu (1996) _____	44
Resim 9b.	Prof. Hikmet Şimşek yönetiminde Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası, Bursa Mehter Takımı ve Işıklar Askeri Lisesi K. Korosu (1996) _____	45
Resim 10.	41. Uluslar arası Bursa Festivali Çoksesli Korolar Konseri'nde Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu (9 Haziran 2002) _____	45
Resim 11.	41. Uluslar arası Bursa Festivali Programı(1 Haziran-12 Temmuz 2002) _	46
Resim 12.	Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu Kuleli Askeri Lisesi Konser Salonunda Atatürk'ü Anma Günü Töreninde (10 Kasım 1999) _____	47
Resim 13a.	Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu Kuleli Askeri Lisesi Konser Salonunda Çanakkale Şehitlerini Anma Günü Töreninde (18 Mart 1999) _	47
Resim 13b.	Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu halk oyunları eşliğinde eserlerini seslendiriyor (18 Mart 1999) _____	48
Resim 14a.	Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu Maltepe Askeri Lisesi Konser Salonunda Atatürk'ü Anma Günü Töreninde (10 Kasım 2002) _____	48
Resim 14b.	Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu Maltepe Askeri Lisesi Konser Salonunda Atatürk'ü Anma Günü Töreninde (10 Kasım 2002) _____	49
Resim 15.	Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Müzik Öğretmenleri Konseri (2001) _	49
Resim 16.	Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu Öğretmenler Günü Töreninde (24 Kasım 2003) _____	50
Resim 17.	KKK Çocuk Korosu Amblemi _____	50
Resim 18a.	KKK Çocuk Korosu Konseri _____	50
Resim 18b.	KKK Çocuk Korosu Konseri _____	50

TABLULARIN LİSTESİ

SAYFA

Tablo 1.	Türkiye’de Müzik Eğitimi Yapılan Askeri Eğitim Kurumları _____	15
Tablo 2.	Askeri Eğitim Kurumlarında Genel Müzik Eğitimi Çerçevesinde Toplu Ses Eğitimi Yapılmasına İlişkin Durum _____	16
Tablo 3.	Askeri Eğitim Kurumlarında Hobi Amaçlı Eğitsel Kol Çalışmaları Çerçevesinde Toplu Ses Eğitimi Yapılmasına İlişkin Durum _____	16
Tablo 4.	Askeri Liselerde Müzik Eğitimi Dersinin Genel Amaçları _____	17
Tablo 5.	Askeri Liseler Hazırlık Sınıfı Müzik Eğitimi Dersi Müfredat Programı ____	18
Tablo 6.	Askeri Liseler Birinci Sınıf Müzik Eğitimi Dersi Müfredat Programı ____	19
Tablo 7.	Askeri Liseler İkinci Sınıf Müzik Eğitimi Dersi Müfredat Programı ____	20
Tablo 8.	Askeri Liseler Üçüncü Sınıf Müzik Eğitimi Dersi Müfredat Programı ____	21
Tablo 9.	Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Müşterek Meslek Dersleri Grup Bşk.lığı 1. Sınıf Ders Programı _____	22
Tablo 10.	Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Müşterek Meslek Dersleri Grup Bşk.lığı 2. Sınıf Ders Programı _____	23
Tablo 11.	Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Sınıf Okulu Koro Dersi Yıllık Ders Planlama Çizelgesi _____	24
Tablo 12.	Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu’nda 1. Sınıfta Uygulanan Koro Derslerinin Konu ve Amaçları _____	26
Tablo 13.	Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu’nda 2. Sınıfta Uygulanan Koro Derslerinin Konu ve Amaçları _____	27
Tablo 14.	Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Toplu Ses Eğitimi Çalışmaları _____	28
Tablo 15.	Bando Okullar Komutanlığı Koro Etkinlikleri _____	29
Tablo 16.	Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Koro Etkinlikleri _____	32
Tablo 17.	Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Koro Etkinlikleri _____	34
Tablo 18.	Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Koro Etkinlikleri _____	35
Tablo 19.	KKK Çocuk Korosu Etkinlikleri _____	37
Tablo 20.	Askeri Müzik Kurumlarında Verilen Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarındaki Sorunlar _____	38

KISALTMALAR

AGSL	: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
Alb.	: Albay
Astsb.	: Astsubay
BD	: Bilgi Düzeyinde
Bnb.	: Binbaşı
Bnd.Kd.Yb.	: Bando Kıdemli Yarbay
CSO	: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
Doç.Dr.	: Doçent Doktor
Dz.KK	: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
(E)	: Emekli
G.Ü.	: Gazi Üniversitesi
H.Ü.	: Hacettepe Üniversitesi
İ.T.Ü.	: İstanbul Teknik Üniversitesi
K	: Kredi
K.	: Komutanlığı
KHO	: Kara Harp Okulu
KKK	: Kara Kuvvetleri Komutanlığı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MSB	: Milli Savunma Bakanlığı
M.Ü.	: Marmara Üniversitesi
MYO	: Meslek Yüksek Okulu
NÖ	: Nazari Öğretim
Prof.	: Profesör
Slh.Kuv.Bnd.Astsb.MYO	: Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu
S.No.	: Sıra No
T	: Teori
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
U	: Uygulama
UD	: Uygulama Düzeyinde
U.Ü.	: Uludağ Üniversitesi
Ütğm.	: Üsteğmen
Yb.	: Yarbay
YÖK	: Yüksek Öğrenim Kurumu
Yrd. Doç.Dr.	: Yardımcı Doçent Doktor
yy.	: Yüzyıl
Yzb.	: Yüzbaşı

1. GİRİŞ

Toplumun bireylerini geliştirmek, çağın gelişmelerine uyum sağlamak ve kültürel yönden gelişmeyi araştırmak için iyi bir eğitim gereklidir.

“Birey ve toplum hayatının vazgeçilmez bir unsuru olan “eğitim”, kültürel ve bilgi birikimlerinin gelişmesinde, gelecek kuşaklara aktarılmasında ve topluma yön vermede kullanılan en etkili araçtır.”¹

Bilinen tanımıyla eğitim “Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.”²

Başka bir deyişle “eğitim, geleceğin insanını yetiştirmek, biçimlendirmek, onun yaşama ve topluma uyumunu sağlamak amacıyla kişi davranışlarında değişiklik yaratmaktır.”³

“Zaman içinde eğitimin şekli değişmiş, daha planlı bir hal almıştır. Bu çerçevede eğitim, örgün (okul içi) ve yaygın (okul dışı) olarak düzenlenmiştir.”⁴

Bu değişim bireylerin bedensel (fiziki), bilişsel (zihni), duyuşsal (hissi), devinişsel (hareki) yönlerini geliştirmeyi amaçlar. Bu süreçte bilimsel yöntemin yanında, sanatsal ve teknik ağırlıklı yöntemlere de yer verilmesi gereklidir. Yaşamın tümünü kapsayan bilim, sanat ve teknik, eğitimin süreci içerisinde ayrı ayrı düşünülmemelidir. “Bu bakımdan çağdaş eğitimi, bilim, sanat ve teknik eğitimin bir bütünü, bir bileşkesi olarak görmek de olanaklıdır.”⁵

1 Emel Funda Türkmen, **Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Ses Problemleri**, U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa 1999, s: 1

2 Selahattin Ertürk, **Eğitimde Program Geliştirme**, Meteksan Yayınları, 8.Baskı, Ankara 1994, s.12

3 Funda Akdeniz, **Cumhuriyetten Günümüze Yeni Kültürümüzün Eğitim Müziğimizi Varetmesi ve Eğitim Müziğimizde Koroların Gerekliliği**, M.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1987, s. 6

4 Türkmen, (a.g.tz), 1999, s.1

5 Ali Uçan, **İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1996, s.139

Sanat, “Bir duygunun, tasarımın veya güzelliğın anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık” tır.⁶ Bununla birlikte sanat eğitimi “bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma” veya “bireyin sanatsal davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir.”⁷

“ ‘Sanat eğitimi’, temelde sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin yaratma güdüsünü doyurmaya, estetik gereksinimleri karşılamaya, beğeni duygusunu geliştirmeye ve içinde yaşadığı gerçekliğe daha duyarlı olmasını sağlamaya yöneliktir.”⁸

Sanat eğitiminin en temel görevlerinden biri yaratıcılığın geliştirilmesidir.

Sanat eğitimi, şu üç ana koldan meydana gelmektedir. (1) Fonetik Sanatlar Eğitimi, (2) Plastik Sanatlar Eğitimi, (3) Dramatik Sanatlar Eğitimi. “Müzik eğitimi”, sanat eğitiminin, fonetik sanatlar eğitimi kolunda yer almaktadır.

“Sanat eğitimi mesleki, kültürel, eğlence ve dinlence yönü olan bir alandır. Bu nedenle dikkatle ele alınmalıdır. Sanat eğitiminin önemli bir alanını oluşturan müzik eğitimi üç türde ele alınıp, uygulanır:

1. Genel müzik eğitimi
2. Özenen (amatör) müzik eğitimi
3. Mesleki (profesyonel) müzik eğitimi

Genel müzik eğitimi herkese yönelik olup, dengeli bir genel müzik kültürü kazandırmayı amaçlar. Genel müzik eğitiminin, Türkiye’de Cumhuriyet döneminde bütün öğrenciler için zorunlu olarak verilmesi düşünülmüşse de, günümüzde müzik dersleri, okul öncesi ve temel eğitimde zorunlu olmasına karşın, lise ve üniversitelerde seçmeli ders olarak okutulmaktadır. Özenen müzik eğitimi, müziğın belli bir türüne karşı ilgili ve yetenekli olup, hiçbir maddi çıkar gözetmeksizin, sadece doyum sağlamak amacıyla bu işi yapan insanlara verilen müzik eğitimi türüdür. Mesleki müzik eğitimi ise; müziğın bir dalını meslek olarak seçmeye istekli, müziğe yetenekli kişilere yönelik olup, mesleğın

⁶ <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/>

⁷ Uçan, Ö.n.ver.,1996, s.125

⁸ Ali Uçan, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1994, s.35

gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.”⁹

“ ‘Müzik eğitimi’, ‘bireyin genel ve müziksel davranışlarında kendi müziksel yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişmeler oluşturma süreci’ olarak tanımlanabilir.”¹⁰

“Müzik eğitimi temelde şu boyutlardan oluşur, (a) müziksel işitme-okuma-yazma eğitimi, (b) şarkı söyleme eğitimi, (c) çalgı çalma eğitimi, (d) müzik dinleme eğitimi, (e) müziksel bilgilenme eğitimi, (f) müziksel yaratma eğitimi, (g) müziksel beğeni (zevk) geliştirme eğitimi ve (h) müziksel kişilik geliştirme eğitimi.”¹¹

1932’de açılan “Halkevleri”, amatör müzik eğitimi veren kuruluşların başında yer almaktadır. Halkevlerinin yanı sıra, müzik dernekleri, dershaneler, kurslar, Belediye Konservatuarları ve festivaller de özengen müzik eğitimi veren kuruluşlar arasında bulunmaktadır.

Mesleki müzik eğitimi, müzik alanını meslek olarak seçen kişilere yönelik müzik eğitimidir.

“Ülkemizde profesyonel müzisyen yetiştiren kurumlarımızın tarihçesi, 13. yüzyılda askeri müzik eğitimi veren “tabılhane” lerden başlatılabilir. Bu eğitim ocağını Osmanlılarda “mehterhaneler” ile saraydaki “Enderun” okulu ve Giuseppe Donizetti’nin yönettiği Musika-i Hümayûn’daki saray müzik okulu izlemiştir.”¹² Bununla birlikte Türk askeri müziği ile ilgili bilgilere Türk tarihinin ilk sayfalarında rastlanmaktadır. Bu müzik, Türkler’in islamiyeti seçmelerinden sonra da devam etmiş ve islamiyetle bütünleşerek varlığını sürdürmüştür. Eski Türklerde egemenlik sembolü olan tuğ ve davul Osmanlılarla beraber bir müzik takımı haline gelmiştir. XVI. yüzyıldan sonra Mehterhane adıyla kanunlara bağlanmış ve bir devlet teşkilatı olarak yaşantısını devam ettirmiştir. Yapılan çalışmalar, mehter müziğinin sadece bir askeri müzik olmadığını göstermiştir. Savaş

9 Ali Uçan, “İnsan, Müzik, Koro ve Koro Eğitiminin Temelleri”, 1.Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu Bildirileri, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Yayını, Ankara 2001, s.11

10 Uçan, Ön.ver., 1994, s.35

11 Aynı

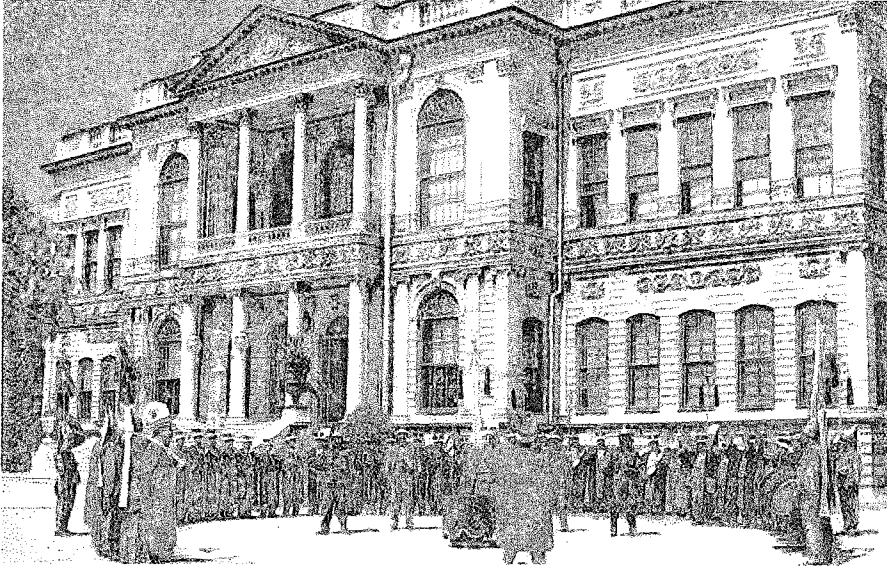
12 Ahmet Say, **Türkiye’nin Müzik Atlası**, Borusan Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul 1998, s.277

sirasında, ordu mehterleri ile esnaf mehterlerinin birleşmesi ile mehter müziği geniş bir alan kaplamıştır. Mehterde değişik müzik eserlerinin bir arada çalınması, özel bir müzik türünün oluşmasına neden olmuştur.

Yakın zamana kadar mehter müziği hakkında çok az şey biliniyordu. Ancak yapılan çalışmalar sonucu bu konuda birçok şey ortaya çıkarılmıştır. Mehter müziği eserlerinin tespitinde en güvenilir kaynaklar Ali Ufkî'nin Mecmua-i Saz'ü Söz'ü ve Kantemiroğlu Edvarı'dır. Ayrıca bu iki kaynak Türk müziği eserlerinin de ortaya çıkmasını sağlamış ve Türk müzik kültürüne önemli hizmetleri dokunmuştur.

Mehter müziği yüzyıllar boyunca ayakta durmasını, Türk müziğinin diğer kollarıyla ilişkisini kesmemesine borçludur. Aynı zamanda bu mehter müziğine bir ayrıcalık da kazandırmıştır. Türk askeri müziği Avrupa ülkelerinin askeri müziklerine de etki ederek bu konuda önderlik etmiştir. Bunun yanında Mehter müziğinin, canlılığı ve dinamikliği ve milli duyguları kuvvetlendirici özelliği ile Osmanlı zaferlerindeki katkısı oldukça büyüktür. Üflemeli ve vurmali çalgılardan oluşan mehter topluluklarının kös, davul, nakkare, çevgan, kudüm, zurna, zil, zilli maşa gibi kendine özgü çalgıları vardı. Bu çalgıların oluşturduğu topluluğa "Mehter takımı" denmiştir. Mehter müziğinde ayrıca koro da kullanılmıştır.

Resim 1. Mehter takımı konser esnasında

1826 yılına kadar Osmanlı Sarayı ve Toplumunun Batı müziği ile tanışıklığı Avrupa ile olan ilişkilerin sonucudur. III.Selim döneminde (1789–1808) Fransız Manguel yönetimindeki Nizâm-ı Cedid birliklerinin günlük eğitim ve yürüyüşlerinde kullanılmak üzere kurulan boru-trampet takımı (1794), askerinin eğitimi ile ilgili bir deneme niteliğindedir, bir bando değildi. 1826 yılında II.Mahmud'un Yeniçeri Ocağı'nı kaldırarak yerine modern bir ordu kurması ve birtakım reformlara gitmesi, Mehter'in de sonunu hazırladı. Görünüşü değişen askerlerin, yürüyüş biçimlerinin aynı kalması ve kıyafet ile yürüyüş arasında tezatlık görülmesi; padişahın Mehter'i dağıtarak yerine, tarzı Avrupa'daki gibi olan bir orkestra kurma düşüncesine sevk etti. Sonucunda da; Musika-i Hümayûn, yani padişahlığın müzik kurumu oluşturuldu. Armoni, filarmoni orkestraları, fasıl heyeti ve müezzina'nın ana kolları oluşturduğu kurumda ayrıca; opera ve operet, tiyatro, ortaoyunu, cambaz, karagöz-hokkabaz-kukla gibi kollar mevcuttu. Kendi içinde okul yapısı da barındıran kurum; padişahlığın çok değer verdiği bir durumdaydı. Avrupa'dan getirtilen yabancı sanatçıların idaresinde ve takviyesiyle çalışmalar yapan bu teşkilatta kısa zamanda çok yetenekli Türk gençleri yetişmiş ve bu gençler daha sonra bandonun idaresini ellerine alacak duruma gelmişlerdir.

"1922-1924 yıllarında Musika-i Hümayûn'un adı 'Makam-ı Hilafet Muzikası' adını almıştır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Ankara başkent olunca, birçok resmi kuruluş gibi Makam-ı Hilafet Muzikası da 'Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti' adıyla Cumhurbaşkanlığı makamına bağlanmıştır. Bu musiki heyeti 'Müezzina, Fasıl Takımı, Orkestra ve Bando' bölümlerinden oluşmaktaydı. Ancak, müezzina bölümünün yeni devlet anlayışına göre işlevinin kalmamış olması ve özel bir durumu olan fasıl takımının da zamanla üyelerinin ayrılması dolayısıyla, geriye orkestra ve bando bölümleri kalmıştır. Orkestra ve bandoyu 1924-1933 yılları arasında Zeki Üngör yönetmiştir. Görevleri tamamen ayrı olan bu iki birimden orkestra, 1932 yılında çıkarılan 2021 sayılı kanunla 'Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası' adıyla Milli Eğitim Bakanlığı'na; bando ise 'Riyaset-i Cumhur Bandosu' adını alarak Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmıştır."¹³

13 Erol Demirbatır, "Günümüzde Askeri Bandoculuk Eğitimi", UÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, U.Ü. Yayınları, Bursa 2004

Resim 2. T.S.K. Armoni Mızıkası Komutanlığı

“Ülkemizde çeşitli dönemlerde kapatılan Mehter teşkilatı tekrar açılarak yaşatılmak istenmiştir. Nitekim 1953 yılında üçüncü defa kurulan mehterhane bir kamu kuruluşu olarak sembolik de olsa çalışmalarını halen sürdürmektedir. Geçmişten hareket edilerek Mehter müziğini geleceğe taşıyan Türk Silahlı Kuvvetleri (T.S.K.) Armoni Mızıkası, Türk askeri müziğini en iyi şekilde geleceğe taşımaktadır.”¹⁴

14 Aysu Yıldız, *Türklerde Askeri Müzik*, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992, s.1

“Cumhuriyet döneminde askeri müzik çerçevesinde bandoculuk eğitimi önemli gelişmeler göstermiştir. Bandolara çalıcı astsubay yetiştirmek amacıyla 1939 yılında Askeri Muzika Okulu, bando yöneticisi yetiştirmek amacıyla da 1949 yılında Askeri Muzika Meslek Okulu kurulmuştur. Bunlardan ikincisinin 1961’de kapanmasıyla bando yöneticisi subay yetiştirme görevini 1963 yılından itibaren Ankara Devlet Konservatuvarı’nda açılan Bando Yöneticiliği Bölümü yüklenmiştir. Günümüzde mesleki anlamda askeri müzik eğitimi Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu tarafından yürütülmektedir.”¹⁵

Bununla birlikte askeri liselerde, harp okullarında ve askeri eğitim-öğretim merkezlerinde askeri müziklerin belli dağarcıklarının dinletilmesini, öğretilip söylenmesini kapsayan müzik eğitimi etkinlikleri öteden beri yaygındır. Askeri okullarda genel ve özgen müzik eğitimine büyük ölçüde önem verilmektedir.

Müzik derslerinin yanında çok sesli koro çalışmalarına da yer verilen askeri liselerde yapılan çalışmalar Türkiye Polifonik Korolar Şenliği kapsamında sahnelenebilecek düzeyde gerçekleştirilmektedir.

Müzik eğitimi askeri okullarda sadece kuramsal bir eğitim değil, aynı zamanda uygulamalı bir eğitimidir. Müzik eğitiminin özellikle uygulamalı bölümü, birçok kuramsal derste öğrenilen bilgilerin de yer aldığı ve müziğin somut görüntüsü olarak tanımlanabilecek bir olgudur. Bu yüzden daha çok ön plana çıkmaktadır.

Askeri okullarda müzik eğitiminin de dahil olduğu eğitim ve öğretim planlamaları Genelkurmay Başkanlığı’na bağlı olarak, Kuvvet Komutanlıkları’nın kontrolünde, örneğin; Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsb. MYO ve Askeri Lise Komutanlıkları, Kara Kuvvetleri Komutanlığı (KKK)’na bağlı olduklarından, KKK Okullar Dairesi Başkanlığı tarafından; Deniz Kuvvetlerine ve Deniz Lisesi’ne bağlı çalışmalar da, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı (Dz.KK) tarafından yürütülmektedir.

Askeri eğitim kurumlarında fen dersleri, sosyal dersler gibi kültürel derslerin yanında, bu eğitimi destekleyici özelliğe sahip olarak sanat eğitiminin önemli bir boyutunu

15 Ali Uçan, *Müzik Eğitimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1997, s.47, 48

oluşturan müzik eğitime önem verilmektedir. Askeri öğrencilerin yetiştirilmesinde özellikle dikkat edilmesi gereken “iyi bir yönetici”, “iyi bir asker”, iyi bir komutan” olma gibi özelliklerinin kazandırılmasına çalışılırken, öğrencilerin sosyal yönlerini güçlendirmelerine ortam sağlanmaya çalışılmaktadır. Müzik eğitimi derslerinin yanı sıra toplu ses eğitimi çalışmaları ve belli zamanlarda dinletiler de yapılmaktadır. İyi bir komutan olma özelliklerinden biri de, eğitim esnasında hitap ettiği asker topluluğa söyleteceği marşları eksiksiz ve doğru şekilde öğretmektir. Bu durumda toplu ses eğitimi çalışmaları ve bu çalışmalarda özellikle “marş” repertuarına ağırlık verilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Bilindiği gibi insan sesi; söylemeyi engelleyecek bir fiziksel kusuru olmayan her kişide doğal olarak bulunan, sözle birleşen etkili anlatım gücü gibi özellikleriyle, geçmişten bu yana tüm dünyada okul müzik eğitiminin temeli olan bir öğedir. Bu bakımdan şarkılardaki sözler; müzikten aldıkları niteliklerle daha büyük bir anlam ve etki gücü kazanarak, eğitimde kişinin, istenilen duygu, düşünce ve davranışlara yönlendirilmesinde araç olabilmektedir. Bunun yanı sıra vokal müzik, çok sayıda kişinin birlikte çalışma yapmasına ve eğitilmesine oldukça elverişlidir.

“Şarkı söylemede müziksel davranışları geliştirmeye yönelik sanatsal ve teknik çalışma sürecine ses eğitimi denir.”¹⁶ “Ses eğitimi çalışmaları, kişinin rahat, doğru ve güzel biçimde uzun süre müzik yapabilmesi için yapılır. Çalışmaları etkili hale getirmek ve bireysel kusurları gidermek için grup ve bireysel çalışmalara yer verilir. Bu çalışmalar; nefes, dil-konuşma, yumuşama-rahatlama öğeleri tutarlı düzeye erişinceye kadar yapılır.”¹⁷

“Şarkı söylemek, insanın her zaman her yerde sergileyebileceği doğal bir davranıştır ve bunu sağlayan müziksel dilin eğitimi de okulda verilmektedir. ‘Müzik yapma, müzik dinleme ve müzik yaratma’ eksenine üzerine biçimlendirilen okul müzik eğitimi içinde, ses eğitimi ve buna bağlı şarkı söyleme, ağırlıklı bir yer tutar. Okul şarkıları

16 Bülent Birol, **Koro Eğitimi ve Yönetiminde İlkeler ve Yöntemler**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Tuğra Ofset Matbaacılık, Isparta 1999, s.6

17 _____, s.100

da, şarkı söyleyerek müziksel davranış geliştirme sürecinin asal elemanlarıdır.”¹⁸

“Bütün ses topluluklarında ana öge, hiç kuşkusuz sestir. Sesler eğitilmeden iyi müzik yapmak olanaksızdır. Hatta her biri bir düzeye kadar koroya dönük olarak ses eğitimi görmüş kişilerden oluşan topluluklarda bile, ses bütünlüğüne varabilmek için, toplu ses eğitimine gerek vardır.”¹⁹

“Toplu ses eğitiminin genel amacı, bir topluluğa uygulanan bireysel ve grup çalışmalarıyla, o toplulukta, birlikte şarkı söylemeğe elverişli, o ülkede konuşulan ana dilin özelliklerini içeren yumuşak, etkili ve kaynaşabilen bir tek sesin elde edilmesidir. Toplu ses eğitimi, solo ses eğitiminin alanı gibi, kısıtlı ve sınırlı değildir. O, daha geniş bir uygulama alanını kapsar. Belli başlı uygulama alanlarından ilki, korolar (profesyonel, amatör ve okul koroları), ikincisi de sınıfta toplu ses eğitimidir.”²⁰

“Koro, şarkıcılar topluluğu; bu topluluk için çalgı eşlikli ya da eşliksiz bestelenen müzik anlamına gelmektedir. Koro topluluğunun teknik tanımı şöyledir: Bir partide, birden fazla şarkıcıyla ünison olarak, ya da ayrı partilerde şarkı söyleyen topluluk. Koro terimi, Yunanca *khoreia* ve Latince *chorus* sözcüğünden kaynaklanır. Fransızca *choeur*, Almanca *Chor*, İtalyanca *coro*, İngilizce *chorus*. Koro müziği, koro topluluklarınca çalgı eşlikli ya da eşliksiz seslendirilmek üzere yazılan müziktir. İlk örnekleri antik çağda görülen koro müziği, ortaçağda bütünüyle dinsel içerik taşıyan belirli müzikal değerleri temsil etmiş, Rönesans döneminde dinsel karakterini geniş ölçüde korumakla birlikte, sıramalı bir yükseliş gösterdikten sonra, Barok, Klasik, Romantik ve Modern dönemlerde, dinsel ve din dışı, çalgı eşlikli ve eşliksiz açılımlarla gelişimini sürdürmüştür.”²¹

“En yalın ve özlü anlamıyla koro eğitimi, koroya ve koroyu oluşturan birim ve bireylere (üyelere), ortak yaşantıları yoluyla amaçlı ve bireysel ses eğitimi ve toplu ses eğitimi olmak üzere iki ana türe ayrılmaktadır. Ses eğitimi olgusu biraz daha irdelenince

18 İsmail Bozkaya, *Dil-Müzik Bağlamında Prozodi*, Önsöz, F.Özsan Matbaacılık, Bursa 2001

19 Saip Eğtüz, *Toplu Ses Eğitimi-I*, Doğu Matbaacılık, Ankara 1999, s.1, 2

20 _____, s.4

21 Ahmet Say, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2002, s.309

bireysel ses eğitimi, kümesel ses eğitimi ve toplu ses eğitimi olmak üzere üç türe de ayrılabilir.”²²

“Bireyin eğitiminde, kişiliklerinin oluşumunda müziğin ve müzik eğitiminin yeri artık bilinmektedir. Müzik eğitiminin en temel boyutlarından biri de kuşkusuz ‘Toplu Ses Eğitimi’ ya da ‘Koro’ dur. Eğitim kurumlarımızda yapılan koro eğitiminin bireyin sesini etkili ve verimli kullanmasında, müziği yaşam için bir gereksinmeye dönüştürmesinde önemi yadsınamaz bir gerçektir.”²³

“Okul koroları, doğrudan doğruya eğitim amacıyla kurulmuş topluluklardır. Bunlar, eğitim çalışmalarından elde ettikleri ürünlerini, konserler halinde sunarlar. Bu koroları oluşturan üyelere de amatör korist gözüyle bakılabilir.”²⁴

“Koro eğitimi, kişinin tek başına ya da topluluk içinde temiz ve doğru seslerle müzikal duyarlıkla şarkı söyleyerek müziksel çevresi ile ilişki kurmasını ve kişiye müziksel alanda bir kimlik kazandırmayı amaçlar. Korodaki üyeye fiziksel rahatlama sağlarken, doğru soluk alma alışkanlığı, müzikal yorumlama, sesini koro ile kaynaştırma, ses ürettiği organlarını tanıma ve organların sağlığını koruma becerilerinin yanında, rezonans hakkında bilgi sahibi olarak sesini büyütme, artikülasyon ve diksiyonun gereklerini yerine getirme becerileri de kazandırılır.”²⁵

“Türkiye’de Cumhuriyetle birlikte yoğun bir biçimde yaşanmakta olan müziksel çağdaşlaşma devrim ve evriminde koro çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu süreçte 1920’ler, 30’lar, 40’lar, 50’ler, 60’lar, 70’ler, 80’ler ve 90’lar gerek koroların oluşum ve gelişiminde, gerekse koro eğitimi ve yönetimi alanında çok önemli atılımların başlatıldığı, gerçekleştirildiği on yıllardır. Henüz başında bulunduğumuz 2000’ler de daha şimdiden bazıları gerçekleşmiş ya da gerçekleşmekte olan yeni, daha yeni atılımlara gebe dir. Her

²² Uçan, Ö.n.ver.,2001, s.35

²³ Nezihe Şentürk, “Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Koro Eğitimi ve Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar”, **Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu**, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara 2001, s.141

²⁴ Eğüz, (a.g.e.), s.3

²⁵ Muzaffer Arkan, **Koro ve Koro Yönetimi**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, s.1

şeyden önce ‘insan, müzik, koro’ olgu ve kavramlarının daha doğru ve kökten kavranması, bu olgu ve kavramlar arasında daha tutarlı ve daha sağlam ilişkiler kurulması ve böylece koro eğitiminin daha gerçekçi temellere oturtulması gerekir.”²⁶

“Müzik eğitiminin önemli boyutlarından biri olan ses eğitiminde koro eğitiminin önemi olduğu kadar sorunlarının olduğu da bilinmektedir. Bunlar koroların oluşturulması ve sürdürülmesi, çalışma ortamı ve çalışmaların sergilenmesi gibi genel sorunlar ile, çalışma anında üyelerin tutumu (birbirini dinleme, yöneteni izleme, hız, gürlük ve diğer müziksel anlatım özelliklerine uyma, ses tonunu iyi ayarlama) ve koro öğretmenin yetkinliği gibi koro eğitiminin temel olan sorunlarıdır.”²⁷

“Koro müziği ortak duygu ve düşünceleri paylaşan insanların birlikte şarkı söylemesine olanak sağlayan bir müzik türü olması ve ayrıca müzik eğitimi uygulamasının en doğal yöntemi kabul edilmesi bakımından gelişimini 21. Yüzyılda da kuşkusuz ki sürdürecektir.”²⁸

Askeri okullarda toplu ses ve koro eğitimi çalışmaları uygulama ağırlıklıdır. Uygulamadaki başarının, toplu ses eğitimi çalışmalarındaki öğrencilerin performansları ile doğru orantılı olduğu söylenebilir. “Müziksel performansın ölçülebilir yanları kişiden kişiye değişiklik göstermekle birlikte, genelde ortak bazı özellikler halinde belirlenebilmektedir. Bu özellikler performansın icrasında *seçilip-izlenen yol-yöntem ve kullanılan teknik, doğruluk ve yerindelik, hız ve süre, önceden saptanmış belli ölçüt ve standartlara uygunluk, bütünlük, güzellik ve etkileyicilik* vb. olarak belirtilebilir. Dolayısıyla performansın ölçülmesi sırasında bu eğitimi alanların bu özelliklere dikkat etmeleri gerekmektedir.”²⁹

Kökleri Türk tarihinin derinliklerine kadar uzanan askeri müzik kültürümüz ve eğitimi çerçevesinde günümüzde askeri okullarda uygulanan toplu ses eğitimi

26 Uçan, Ön.ver., 2001, s.11

27 Şentürk, (a.g.e.), s.144

28 Say, (a.g.e.), s.167

29 Uçan, Ön.ver., 1994, s.86

çalışmalarının incelenmesinin tasarlandığı bu araştırmanın amacı, askeri eğitim kurumlarında verilen genel müzik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesidir.

Bu doğrultuda problem cümlesi şöyle oluşturulmuştur:

Askeri eğitim kurumlarında uygulanan genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi çalışmalarına ne ölçüde yer ve önem verilmektedir?

Problemi aydınlatmak için şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Askeri eğitim kurumlarında genel müzik eğitimi çerçevesinde toplu ses eğitimi çalışmaları yapılmakta mıdır?

2. Askeri eğitim kurumlarında uygulanan müzik eğitim programları toplu ses eğitimi çalışmaları bakımından hangi özellikleri taşımaktadır?

3. Askeri eğitim kurumlarında toplu ses eğitimine yönelik etkinlikler nelerdir?

4. Askeri müzik kapsamında yapılan toplu ses eğitimi çalışmalarında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

5. Mesleki müzik eğitimi yapılan Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu'nda toplu ses eğitimine yönelik çalışmalar nasıl yapılmaktadır?

Bu araştırma, günümüz koşullarında askeri eğitim kurumlarında toplu ses eğitimi çalışmalarına ilişkin var olan durumu ortaya koymaya yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmada verilerin toplanması, belgesel tarama yöntemiyle arşiv çalışması yapılarak ve ilgililerle görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın başlangıcında, belirtilen konuyu daha önce bütünüyle ele alan başkaca bir çalışmaya rastlanmamıştır. Toplu ses eğitimi konusunun askeri eğitim kurumlarında ilk defa ele alınması, araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmada veriler belgesel tarama ve görüşme yoluyla elde edilmiş, veriler gruplandırılarak resimler ve tablolar biçiminde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Bu özelliği ile çalışmanın kendi türünde önemli bir yeri olduğu ve ileriye dönük çalışmalara kaynak oluşturabileceği söylenebilir.

Veri toplama teknikleriyle elde edilen bulgular, basit istatistiksel yöntemler ile frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak çözümlenmiş, tablolar yardımıyla açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Araştırma şu sayılılara dayanmaktadır:

1. Araştırmada; Türk askeri eğitimi geleneği içerisinde müzik eğitimine önemli bir yer verildiği,
2. Müzik eğitiminin askeri okullarda planlı ve programlı olarak yürütüldüğü,
3. Askeri müzik eğitiminin tüm boyutlarında müzik ve toplu ses eğitimiyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili etkinliklere yer ve önem verildiği sayılılarıyla hareket edilmiştir.

Araştırmanın sınırlılıkları ulaşılabilen kaynaklarla belirlenmiş, bu amaçla konuya doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili görülen birçok kaynak taranmıştır, arşivler incelenmiştir.

Yapılan araştırmanın evrenini genel ve mesleki müzik eğitimi yapılan tüm askeri eğitim kurumları oluşturmaktadır.

Bu kapsamda, müzik eğitimi verilen askeri okulların tümü (Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu*, Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı, Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı, Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı ve Deniz Lisesi Komutanlığı) örneklem grubunu da oluşturmaktadır.

Araştırma konusu ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili görülen tez araştırmaları ve içerikleri aşağıda verilmiştir:

Aysu Yıldız'ın "Türklerde Askeri Müzik" konulu araştırmasında Türk kültürünün önemli bir parçası olan Türk askeri müziğinin geçirdiği aşamalar incelenmiş, geniş bir

* 28 Mayıs 2003 tarihinde KKK Eğitim ve Okullar Dairesi Yüksek Öğretim Şubesi tarafından çıkarılan kararda, 30 Haziran 2003 tarihinden itibaren Çok Programlı Astsubay Hazırlama Okul Komutanlığının ismi değişerek, "Kara Kuvvetleri Astsubay Meslek Yüksek Okulu Komutanlığı (KK.Astsb.MYO K.)"; Silahlı Kuvvetler Mızika Astsubay Hazırlama ve Sınıf Okulu Komutanlığının ismi ise "Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu (Slh.Kuv.Bnd.Astsb.MYO)" olarak kullanılacağı bildirilmiştir.

yelpazede sunulmuştur. Sonuç olarak Türk askeri müziğinin kurucu ve bağlayıcı özelliği ile toplumdaki yerini her zaman koruduğuna ve Türk toplumunun müzik kültürünün oluşumundaki yerin önemine dikkat çekilmiştir.³⁰

Belkıs Çerkez'in "Musika-i Hümayûn" isimli araştırmasında Osmanlı İmparatorluğu döneminde müzik alanında önemli sonuçlar doğuran Musika-i Hümayûn konusu ele alınmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulduğu ilk yıllardan beri var olan Yeniçeri Ocağı ve orduda önemli yeri olan Mehterhane konularına da; Musika-i Hümayûn'un doğmasında önemli etken oldukları için yer verilmiştir. Sonuç olarak, Osmanlı İmparatorluğunda batılılaşma isteği doğrultusunda kurulmuş olan Musika-i Hümayûn sayesinde saraya batı müziği girmiş ve bu dönem açısından birçok değişimin ve sosyal yapıda birçok yeni sanat olayının ortaya çıkmasında sebep olmuştur.³¹

Bnd.Yb.Said Kutlu'nun "TSK Armoni Mızıkası'nın Müzik Eğitime Katkıları" konulu araştırması, TSK Armoni Mızıkası'nda uygulanmakta olan eğitim öğretim durumunu saptamak ve gelecekteki faaliyetlerine katkıda bulunabilmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda daha önceki yıllara ait faaliyetleri ve müzik eğitime katkıları incelenmiş, sonuçta; TSK Armoni Mızıkası'nın etkinliklerini önceki yıllara nazaran daha zor yerine getirebildiği görülmüş, etkinliklerin daha verimli olabilmesi için yönetici ve çalışanların, bu sorunları, ferdi gayretleri ile giderebildiklerine ilişkin görüş ve öneriler de ayrıca saptanmıştır.³²

Funda Akdeniz'in "Cumhuriyetten Günümüze Yeni Kültürümüzün Eğitim Müziğimizi Varetmesi ve Eğitim Müziğimizde Koroların Gerekliği" konulu araştırmasında eğitim müziğimizin temel malzemesi olan okul şarkıları, tarih sırasına göre bestecilik açısından eleştirilerek incelenmiş, olumlu ve olumsuz sonuçları ortaya koyulmak istenmiştir.³³

30 Aysu Yıldız, **Türklerde Askeri Müzik**, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992

31 Belkıs Çerkez, **Musika-i Hümayûn**, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Haziran 1995

32 Said Kutlu, **TSK Armoni Mızıkası'nın Müzik Eğitime Katkıları**, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1996

33 Akdeniz, (a.g.tz), 1987, s.1

Tülin Malkoç'un "Nefes-Şarkı Söyleme İlişkileri" konulu araştırmasında insan sesinin eğitimiyle ilgili çok önemli bir konu olan nefes olayı, sesin oluşumunda gerekli olan havanın, melodiye dönüşmesinde ne gibi yollar izlediği ve ses organlarının birbirleriyle olan ilişkileri incelenmiş ve sonuç olarak sağlıklı bir sese sahip olmanın yolları vurgulanmıştır.³⁴

Fehiman Duruöz'ün "Okul Korolarını Çalıştırırken Karşımıza Çıkan Sorunların Ses Tekniği Bakımından Çözümlemesi" konulu araştırmasında, okul korolarında seslerin toplu bir biçimde eğitilmesinin önemi vurgulanmış, okul korosunu çalıştıracak her eğitimcinin sağlıklı ses eğitimi yapabilmesi ve kısa zamanda iyi bir sonuç alabilmesi için bilgiler ve karşılaşacağı sorunlarla ilgili çözüm yolları önerilmiştir.³⁵

Doç. İlnur Okatan'ın, "Bireysel ve Toplu Ses Çalışmalarında Anatomik ve Teknik Problemlerin Çözümü" konulu araştırmasında, bireysel ve toplu ses eğitimi sırasında ortaya çıkan sorunların çözümü için önerilen yöntemler üzerinde durulmuş, sorunların tanınması ve çözümü için gerekli olan temel bilgiler gözden geçirilmiştir. Teknik problemler gözden geçirilirken, fizyolojik kökenli sorunlara ve bunların çözümü için önerilen yöntemlere değinilmiş, fakat asıl sorunların ses eğitimcisi ile öğrencisinin kültürel formasyon farklılıklarından kaynaklandığına dikkat çekilerek, bu konuda ileri sürülen öneriler tartışılmıştır.³⁶

Emel Funda Türkmen'in "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ndeki Ses Problemleri" konulu araştırmasında, yaşları gereği ses değişim döneminde bulunan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri öğrencilerinin, sesleriyle ilgili sorunlarının olup olmadığına ilişkin mevcut durum tespit edilmeye ve bu tür sorunların çözümüne yönelik öneriler getirilmeye çalışılmıştır.³⁷

34 Tülin Malkoç, *Nefes-Şarkı Söyleme İlişkileri*, M.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992

35 Fehiman Duruöz, *Okul Korolarını Çalıştırırken Karşımıza Çıkan Sorunların Ses Tekniği Bakımından Çözümlemesi*, M.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1987

36 İlnur Okatan, *Bireysel ve Toplu Ses Çalışmalarında Anatomik ve Teknik Problemlerin Çözümü*, M.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1991

37 Türkmen, (a.g.tz), 1999, s.1

2. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen alt problemlere ilişkin bulgular yer almaktadır. Bulgular tablolar ve resimlerle somutlaştırılarak yorumlanmıştır.

2.1. Askeri Eğitim Kurumlarında Genel Müzik Eğitimi Çerçevesinde Toplu Ses Eğitimi Çalışmaları Yapılmasına İlişkin Durum

Askeri eğitim kurumlarında genel müzik eğitimi çerçevesinde gerek teorik gerekse uygulamalı olarak müzik eğitimi ve bu kapsamda toplu ses eğitimi çalışmaları yapılmaktadır.

Tablo 1. Türkiye’de Müzik Eğitimi Yapılan Askeri Eğitim Kurumları

	MYO	KULELİ	İŞIKLAR	MALTEPE	DENİZ	f	%
Müzik eğitimi yapılmaktadır	1	1	1	1	0	4	80
Müzik eğitimi yapılmamaktadır	0	0	0	0	1	1	20
TOPLAM						5	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi askeri eğitim veren kurumların % 80’inde müzik eğitimi yapılmakta; % 20’sinde yapılmamaktadır. Askeri eğitim kurumlarının büyük çoğunluğunda müzik eğitimi yapıldığı belirlenmiştir.

Tablo 2. Askeri Eğitim Kurumlarında Genel Müzik Eğitimi Çerçevesinde Toplu Ses Eğitimi Yapılmasına İlişkin Durum

	MYO	KULELİ	İŞIKLAR	MALTEPE	DENİZ	f	%
Toplu Ses Eğitimi Yapılmaktadır	1	1	1	1	0	4	80
Toplu Ses Eğitimi Yapılmamaktadır	0	0	0	0	1	1	20
TOPLAM						5	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi askeri eğitim veren kurumların % 80’inde genel müzik eğitimi çerçevesinde toplu ses eğitimine yer verilmekte; % 20’sinde verilmemektedir. Askeri eğitim kurumlarının büyük çoğunluğunda genel müzik eğitimi çerçevesinde toplu ses eğitimi çalışmalarına yer verildiği belirlenmiştir.

Tablo 3. Askeri Eğitim Kurumlarında Hobi Amaçlı Eğitsel Kol Çalışmaları Çerçevesinde Toplu Ses Eğitimi Yapılmasına İlişkin Durum

	MYO	KULELİ	İŞIKLAR	MALTEPE	DENİZ	f	%
Toplu Ses Eğitimi Yapılmaktadır	1	1	1	1	0	4	80
Toplu Ses Eğitimi Yapılmamaktadır	0	0	0	0	1	1	20
TOPLAM						5	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi askeri eğitim veren kurumların % 80’inde hobi amaçlı eğitsel kol çalışmaları çerçevesinde toplu ses eğitimine yer verilmekte; % 20’sinde verilmemektedir. Askeri eğitim kurumlarının büyük çoğunluğunda toplu ses eğitimi çalışmalarına yer verildiği belirlenmiştir. Deniz Lisesi’nde genel olarak yapılan etkinlikler önemli gün ve haftalar çerçevesinde gerçekleştiği; 10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü, 24 Kasım Öğretmenler Günü, 18 Mart Şehitler Günü gibi önemli günlerde günün anlamına uygun bir repertuar çalışması yapıldığı değerlendirilmektedir.

2.2. Askeri Eğitim Kurumlarında Uygulanan Müzik Eğitim Programlarının Toplu Ses Eğitimi Çalışmaları Bakımından Durumu

Askeri eğitim kurumlarında uygulanan müzik eğitimi programları, genel anlamda müziği tanıtmaya, sevdirmeye, bilgilendirmeye, boş zamanlarını değerlendirme amaçları çerçevesinde oluşturulmuş; bunların yanı sıra toplu ses eğitimi çalışmalarına da yer verilmiştir.

Tablo 4. Askeri Liselerde Müzik Eğitimi Dersinin Genel Amaçları

S. NO	AMAÇ TÜRÜ	AMAÇLAR	f	%	T %
1	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Amaçlar	Ulusal birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından olan İstiklal Marş'ını en doğru ve en güzel şekliyle öğrenip söyleyebilme	1	3.8	19
2		Müzik faaliyetlerine katılma alışkanlığını kazanabilme	1	3.8	
3		Ulusal duyguları geliştirici ve bütünlüğü pekiştirici marşları, türküleri, okul şarkılarını doğru ve güzel şekliyle öğrenip söyleyebilme	1	3.8	
4		Okul içi öğretimde yapabileceği oranda ses ve çalgı icra yapabilme	1	3.8	
5		İlgi ve yeteneğe göre şarkı söyleme - çalgı çalabilme	1	3.8	
6	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Olmayan Amaçlar	Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinlenme ve yaratma gücünü geliştirebilme	1	3.8	81
7		Yaşama sevinciyle güçlenerek iyi alışkanlıklar edinebilme	1	3.8	
8		İlgi ve yeteneğe göre, müzikle ilgili araştırma ve yaratıcı faaliyetleri yapabilme	1	3.8	
9		Etkin müzik faaliyetlerine katılma isteğini geliştirebilme	1	3.8	
10		Ulusal müziğimizin klasik ve folklorik türlerini ve teknik özelliklerini yeterince kavrayabilme	1	3.8	
11		Batı müziği ve evrensel müzik zevkini ve kültürünü anlayabilme	1	3.8	
12		Ulusal müziğimiz ve evrensel müziği anlayabilmek için gerekli olan yeterli bilgiyi edinebilme	1	3.8	
13		Ulusal ve evrensel müzik yoluyla, içinde yaşadığı toplumun ve yaşadığı çağın etkin bir bireyi olduğu bilincine varabilme	1	3.8	
14		Yakın çevreden başlayarak müzik dinleme alışkanlığını kazanabilme	1	3.8	
15		Boş zamanlarını müzikle değerlendirme alışkanlığını kazanabilme	1	3.8	
16		Ulusal oyun müziklerini öğrenip tanıyabilme	1	3.8	
17		Ulusal ve evrensel müziğin klasik ve folklorik türlerini yeterince bilebilme	1	3.8	
18		Ulusal ve evrensel müziğin nasıl bir tarihi gelişim gösterdiğini yeterince bilebilme	1	3.8	
19		Ulusal ve evrensel müziğin teknik ve estetik yönlerini yeterince bilebilme	1	3.8	
20		Çeşitli sanat dönemlerini ve özelliklerini yeterince bilebilme	1	3.8	
21		Müzik tarihi içinde çeşitli çalgı ve çalgı toplulukları hakkında yeterli bilgiyi kazanabilme	1	3.8	
22		Müzik tarihi içinde çeşitli besteci, icracı ve kuramcıları yeterince tanıyabilme	1	3.8	
23		Müzik yoluyla iyiyeye ve güzele yönelebilmeye	1	3.8	
24		Genel planda müzik alanında iyi ile kötüylü, doğru ile yanlış ayırt edebilme	1	3.8	
25		Kültürlü bir müzik dinleyicisi vasıflarını kazanabilme	1	3.8	
26		Müzik kabiliyetini doğru yönde geliştirebilen öğrenci sanatçı kimliğini kazanabilme	1	3.8	
TOPLAM			26	100	100

Tablo 4'de askeri liselerde uygulanan müzik eğitimi dersinin genel amaçları görülmektedir. Askeri liselerde müzik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan

ilgili amaçların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 19, toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili olmayan amaçların ise yaklaşık % 81'lik bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu durum müzik dersi genel amaçları içerisinde toplu ses eğitimi ile ilgili amaçlara önem verildiğini göstermektedir.

Tablo 5. Askeri Liseler Hazırlık Sınıfı Müzik Eğitimi Dersi Müfredat Programı

S. NO	KONU TÜRÜ	KONU ADI	f	%	T %
1	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Konular	MÜZİĞİN TANIMI, SES VE SESİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ	1	4.7	56.4
2		İSTİKLAL MARŞI VE OKUL MARŞININ DOĞRU NEFES İLE ÖĞRETİLMESİ	1	4.7	
3		MÜZİKTE NÜANS VE TEMPO TERİMLERİ	1	4.7	
4		KANON BİLGİSİ	1	4.7	
5		MAJÖR VE MİNÖR DİZİLERİN AÇIKLANMASI	1	4.7	
6		DO MAJÖR TONUNDA ÖRNEK BİR EZGİ ÇALIŞMASI	1	4.7	
7		LA MİNÖR TONUNDA ÖRNEK BİR EZGİ ÇALIŞMASI	1	4.7	
8		SOL MAJÖR TONUNDA ÖRNEK BİR EZGİ ÇALIŞMASI	1	4.7	
9		Mİ MİNÖR TONUNDA ÖRNEK BİR EZGİ ÇALIŞMASI	1	4.7	
10		FA MAJÖR TONUNDA ÖRNEK BİR EZGİ ÇALIŞMASI	1	4.7	
11		RE MİNÖR TONUNDA ÖRNEK BİR EZGİ ÇALIŞMASI	1	4.7	
12		VOKAL MÜZİK	1	4.7	
13	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Olmayan Konular	EKSİK ÖLÇÜ	1	4.7	43.6
14		AKSAK ÖLÇÜLER	1	4.7	
15		ÖLÇÜ ÇEŞİTLERİ	1	4.7	
16		NOTA DEĞERLERİ VE VURUŞLARIN 2/4'LÜK ÖLÇÜDE YAZILMIŞ ÖRNEK EZGİ ÜZERİNDE ÖĞRETİLMESİ	1	4.7	
17		ÇALGI MÜZİĞİ	1	4.7	
18		MÜZİK FORMLARINI OLUŞTURAN TEMEL UNSURLAR	1	4.7	
19		İLK ÇAĞ, ORTA ÇAĞ, RÖNESANS MÜZİĞİ	1	4.7	
20		BAROK, KLASİK, ROMANTİK DÖNEM MÜZİĞİ	1	4.7	
21		ÇAĞDAŞ MÜZİK VE TÜRKİYE'DE ÇOK SESLİ MÜZİĞİN GELİŞİMİ	1	4.7	
TOPLAM			21	100	100

Tablo 5'de askeri liselerin hazırlık sınıfında müzik eğitimi dersinde okutulan konuların başlıkları görülmektedir. Görüleceği üzere müzik eğitimi derslerinde her koro üyesinin bilmesi gereken temel müzik bilgileri, majör-minör ton kavramı, nota değerleri, vuruşlar, ölçü çeşitleri, vokal ve çalgısal müzik bilgileri ve sırasıyla müzik tarihinde geçen dönemlere ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Askeri liselerde hazırlık sınıfında müzik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili konuların istatistiksel ağırlığının

yaklaşık % 57, toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili olmayan konuların ise yaklaşık % 43'lük bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu durum hazırlık sınıfında toplu ses eğitimi ile ilgili amaçlara büyük ölçüde yer verildiğini göstermektedir.

Tablo 6. Askeri Liseler Birinci Sınıf Müzik Eğitimi Dersi Müfredat Programı

S. NO	KONU TÜRÜ	KONU ADI	f	%	T %
1	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Konular	MÜZİĞİN TANIMI, MÜZİK DERSLERİNİN AMACI, İSTİKLAL MARŞI VE OKUL MARŞI'NIN DOĞRU NEFES YERLERİ İLE SÖYLENMESİ	1	6.6	52.8
2		SES ARALIKLARI	1	6.6	
3		MAJÖR VE MİNÖR DİZİLER	1	6.6	
4		VOKAL VE ENSTRÜMENTAL MÜZİK	1	6.6	
5		KÜRDİ MAKAMI	1	6.6	
6		HÜSEYİNİ MAKAMI	1	6.6	
7		BASİT MAKAMLAR (ÇARGAH MAKAMI)	1	6.6	
8		RAST MAKAMI	1	6.6	
9	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Olmayan Konular	TÜRK MÜZİĞİNDE BİR TAM SES ARALIĞININ BEŞ PARÇAYA BÖLÜNMESİ	1	6.6	47.2
10		TÜRK MÜZİĞİNDE AKSAK ÖLÇÜLER (5/8, 7/8, 9/8'LİK) VE ÖLÇÜ YAPISI	1	6.6	
11		MÜZİĞİN KAYNAĞI HAKKINDA TEORİLER VE MÜZİK TARİHİ DÖNEMLERİNİN KRONOLOJİK SIRASI	1	6.6	
12		MÜZİK TARİHİNDE DÖNEMLER	1	6.6	
13		ÖLÇÜ ÇEŞİTLERİ	1	6.6	
14		MÜZİK FORMLARINI OLUŞTURAN TEMEL UNSURLAR	1	6.6	
15		BATI MÜZİĞİNDE BAŞLICA MÜZİK FORMLARI	1	6.6	
TOPLAM			15	100	100

Tablo 6'da askeri liselerin birinci sınıfında müzik eğitimi dersinde okutulan ünitelerin ve konuların başlıkları görülmektedir. Görüleceği üzere müzik eğitimi derslerinde her koro üyesinin bilmesi gereken temel müzik bilgileri, İstiklal Marşı ve Işıklar Marşı'nın doğru nefes yerleri ile söylenilmesinin yanı sıra, majör-minör ton kavramı, nota değerleri, vuruşlar, ölçü çeşitleri, aksak ölçüler, basit makamlar, vokal ve çalgısal müzik bilgileri, sırasıyla müzik tarihinde geçen dönemler ve batı müziğindeki başlıca müzik formlarına ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Askeri liselerde birinci sınıfta müzik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili konuların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 53, toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili olmayan konuların ise yaklaşık % 47'lik bir

ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu durum birinci sınıfta toplu ses eğitimi ile ilgili amaçlara büyük ölçüde yer verildiğini göstermektedir.

Tablo 7. Askeri Liseler İkinci Sınıf Müzik Eğitimi Dersi Müfredat Programı

S. NO	KONU TÜRÜ	KONU ADI	f	%	T %
1	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Konular	ÇAĞDAŞ (ÇOK SESLİ) TÜRK MÜZİĞİ	1	6.25	37.5
2		CUMHURİYET MARŞI VE YAPISININ İNCELENMESİ	1	6.25	
3		SEGAH MAKAMI	1	6.25	
4		SABA MAKAMI	1	6.25	
5		HÜZZAM MAKAMI	1	6.25	
6		BESTENİGAR MAKAMI	1	6.25	
7	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Olmayan Konular	MAKAM VE DİZİLER	1	6.25	62.5
8		AKOR VE KADANSLAR	1	6.25	
9		ÖLÇÜLER	1	6.25	
10		HALK MÜZİĞİ	1	6.25	
11		TÜRK SANAT MÜZİĞİ	1	6.25	
12		BAŞLICA BATI MÜZİĞİ FORMLARI	1	6.25	
13		BAŞLICA TÜRK MÜZİĞİ FORMLARI	1	6.25	
14		BAROK DÖNEM	1	6.25	
15		KLASİK DÖNEM	1	6.25	
16		ROMANTİK DÖNEM	1	6.25	
TOPLAM			16	100	100

Tablo 7’de askeri liselerin ikinci sınıfında müzik eğitimi dersinde okutulan konuların başlıkları görülmektedir. Görüleceği üzere müzik eğitimi derslerinde her koro üyesinin bilmesi gereken akor ve kadans, Türk sanat müziği ve Türk halk müziği, çok sesli Türk müziği, basit ve birleşik makamlar, diziler, sırasıyla müzik tarihinde geçen dönemler, batı müziği ve Türk müziğindeki başlıca müzik formlarına ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Askeri liselerde ikinci sınıfta müzik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili konuların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 37.5, toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili olmayan konuların ise yaklaşık % 62.5’lik bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu durum ikinci sınıfta toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili olmayan amaçlara daha çok yer verildiğini göstermektedir.

Tablo 8. Askeri Liseler Üçüncü Sınıf Müzik Eğitimi Dersi Müfredat Programı *

S. NO	KONU TÜRÜ	KONU ADI	f	%	T %
1	Toplu Ses Eğitimi Çalışmaları ile Doğrudan İlgili Konular	ATATÜRK MARŞININ İNCELENMESİ	1	9.09	45.45
2		NİHAVEND MAKAMI	1	9.09	
3		MAHUR MAKAMI	1	9.09	
4		HİCAZKAR MAKAMI	1	9.09	
5		ACEMAŞİRAN MAKAMI	1	9.09	
6	Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarıyla Doğrudan İlgili Olmayan Konular	AKORLAR ve KADANSLAR	1	9.09	54.55
7		BİR, İKİ VE ÜÇ ARIZALI MAJÖR VE MİNÖR DİZİLERLE ÇALIŞMALAR	1	9.09	
8		ATATÜRK'ÜN TÜRK FOLKLORUNUN ZENGİNLEŞTİRİLMESİ VE ULUSAL MÜZİĞİMİZİN KORUNMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	1	9.09	
9		ULUSAL MÜZİK EKOLLERİ	1	9.09	
10		TÜRK SANAT MÜZİĞİ ÇAĞDAŞ BESTECİLERİ	1	9.09	
11		ÇAĞDAŞ MÜZİK HAREKETLERİ	1	9.09	
TOPLAM			11	100	100

Tablo 8’de askeri liselerin üçüncü sınıfında müzik eğitimi dersinde okutulan konuların başlıkları görülmektedir. Görüleceği üzere müzik eğitimi derslerinde lise 1 ve 2’nci sınıflarda okutulan majör-minör dizilerde teorik ve pratik çalışmalar, Atatürk’ün Türk folklorunun zenginleştirilmesi ve ulusal müziğimizin korunması ve geliştirilmesi hakkındaki görüşleri, Türk ulusal müzik ekolünün yanı sıra çeşitli ulusların ulusal müzik ekolleri, Türk Sanat Müziği çağdaş bestecileri, göçürülmüş makamlar, akorlar ve kadanslar, hafif müzik, pop ve caz gibi çağdaş müzik hareketlerini içeren bilgilere yer verilmektedir. Askeri liselerde üçüncü sınıfta müzik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili konuların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 45, toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili olmayan konuların ise yaklaşık % 55’lik bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu durum üçüncü sınıfta toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili olmayan amaçlara daha çok yer verildiğini göstermektedir.

* T.C.Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Liseler Müzik Dersi Kılavuz Kitabı, Ankara 1998

2.2.1. Mesleki Müzik Eğitimi Yapılan Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay Hazırlama Okulu'nda Yapılan Toplu Ses Eğitimi Dersi Amaçlarına İlişkin Durum

Mesleki müzik eğitimi yapılan Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay Hazırlama Okulu'nda yapılan toplu ses eğitimi dersi amaçları şu şekilde belirginlik kazanmıştır.

Tablo 9. Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay MYO Müşterek Meslek Dersleri Grup Bşk.lığı 1. Sınıf Ders Programı

1. SINIF											
		1. DÖNEM			2. DÖNEM						
		T	U	K	T	U	K				
MÜŞTEREK MESLEK DERSLERİ GRUP BŞK.LIĞI	TOPLU MÜZİK	0	8	4	TOPLU MÜZİK	0	8	4			
	ARMONİ	0	2	1	ARMONİ	0	2	1			
	KORO	0	2	1	KORO	0	2	1			
	ÇAĞDAŞ MÜZİK TARİHİ	0	0	1	ÇAĞDAŞ MÜZİK TARİHİ	1	0	1			
	BİLGİSAYARDA NOTA YAZIM	1	1	0.5	BİLGİSAYARDA NOTA YAZIM	0	1	0.5			
	KOMPOZİSYON VE MÜZİKAL ANALİZ	0	2	1	KOMPOZİSYON VE MÜZİKAL ANALİZ	0	2	1			
	TOPLAM	1	15	8.5	TOPLAM	1	15	8.5			

Tablo 9'da Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Müşterek Meslek Dersleri Grup Başkanlığı 1.Sınıf Ders Programı görülmektedir. Birinci dönemde 2 saatlik koro dersi toplam ders saatinin % 13.3'ünü kapsamaktadır. Buna göre koro dersine ayrılan toplam sürenin diğer derslerle yaklaşık aynı yoğunlukta olduğu gözlenmektedir. Uygulama ikinci dönem için de aynı şekilde yürütülmektedir. Bunun yanında "Toplu Müzik" dersinin her iki yarı yılda yüksek bir kredi ile yer aldığı görülmektedir. Bu ders içinde, çalgı çalışmalarının yanında ya da birlikte toplu ses eğitimine de yer verilebileceği düşünülürse, araştırma konusu ile ilgili daha geniş bir tabanın var olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay MYO Müşterek Meslek Dersleri Grup Bşk.lığı 2. Sınıf Ders Programı

2. SINIF								
	1. DÖNEM	T	U	K	2. DÖNEM	T	U	K
		MÜŞTEREK MESLEK DERSLERİ GRUP BŞK.LIĞI	TOPLU MÜZİK	0		8	4	TOPLU MÜZİK
	ARMONİ	0	2	1	ARMONİ	0	2	1
	KORO	0	2	1	KORO	0	2	1
	BİLGİSAYARDA NOTA	0	2	1	BİLGİSAYARDA	0	2	1
	YAZIM KOMPOZİSYON VE	0	2	1	NOTAYAZIM	0	2	1
	MÜZİKAL ANALİZ	0	2	1	KOMPOZİSYON VE	0	2	1
	MÜZİKAL ANALİZ	0	2	1	MÜZİKAL ANALİZ	0	2	1
	TOPLAM	0	16	8	TOPLAM	0	16	8

Tablo 10’da Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Müşterek Meslek Dersleri Grup Başkanlığı 2.Sınıf Ders Programı görülmektedir. Birinci dönemde 2 saatlik koro dersi toplam ders saatinin % 12.5’ini kapsamaktadır. Buna göre koro dersine ayrılan toplam sürenin diğer derslerle benzeşik olarak aynı yoğunlukta olduğu gözlenmektedir. Uygulama ikinci dönem için de benzer şekilde yürütülmektedir. Bunun yanında “Toplu Müzik” dersinin birinci sınıfta olduğu gibi ikinci sınıfta da her iki yarı yılda yüksek bir kredi ile yer aldığı görülmektedir. Bu ders içinde, çalgı çalışmalarının yanında ya da birlikte toplu ses eğitimine de yer verilebileceği düşünülürse, araştırma konusu ile ilgili daha geniş bir tabanın var olduğu söylenebilir.

Tablo 11’de Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Sınıf Okulu koro dersi yıllık ders planlama çizelgesi görülmektedir. Eğitim öğretim yılı süresinde geçen 31 haftalık süre içinde toplu ses eğitimine girişten başlayıp, seçilen marş repertuarlarının sıralı listesi görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere, eğitim öğretimin yılının 5. haftasında başlayan koro derslerinde 25 haftada toplam 16 adet marş ders programına alınmıştır. Marş öğretileri, ses gruplarının tespit edilmesi ve nefes konularının hepsi uygulama düzeyinde eğitim öğretim planlamasına dahil edilmiş olup, toplu ses eğitimine giriş için gerekli olan temel öğeler, toplu söyleme kuralları, ses toplulukları, ses sağlığı gibi diğer konular da bilgi düzeyinde planlanmıştır. Öğretim metodu olarak uygulamalı metodun yanında teorik (nazari) öğretim de kullanılmaktadır.

Tablo 11. Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Sınıf Okulu Koro Dersi Yıllık Ders Planlama Çizelgesi

KURS: ASTSUBAY TEMEL

VAZİFE: SINIF EĞİTİMİ

DERSİN HEDEFİ : SÖZLÜ MARŞ REPERTUARINA SAHİP OLABİLME

SURE: 50 SAAT

ALT VAZİFE: KORO

H. NO	GÖREV NO	GÖREV	S A A T	ALT GÖREV	ÖĞRT. EĞT.		
					DÜZEY	YER	METOD
5	01	TOPLU SES EĞİTİMİNE GİRİŞ	2	1. Temel Öğeler	BD	D	NO
				2. Toplu Söyleme Kuralları			
6	02	TOPLU SES EĞİTİMİNE GİRİŞ	2	1. Ses Toplulukları	BD	D	NO
				2. Ses Sağlığı			
7	03	TOPLU SES EĞİTİMİNE GİRİŞ	2	1. Ses Gruplarının Tespiti	UD	D	U
8	04	TOPLU SES EĞİTİMİNE GİRİŞ	2	1. Soluk	UD	D	U
9	05	TÜRK İSTİKLAL MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
10	06	10.YIL MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
11	07	KARARLIYIZ MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
12	08	AKDENİZ MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
13	09	HEY YURDUM HEY	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
14	10	BİZ ATATÜRK GENÇLERİYİZ	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
15	11	GÜÇLÜKLERİ YENECEĞİZ	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
16	12	ÖĞRETMEN MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
17	13	İLERİ MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
18	14	İLERİ MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
19	15	PIYADE MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
20	16	TOPÇU MARŞI	2	1. Tek Sesli Uygulama	UD	D	U
21	17	ÇOKSESLİLİĞE GEÇİŞTE KANON UYGULAMALARI	2	1. Çok Sesli Uygulama	BD	D	NO
				2. Dostluk Kanon	UD	D	U
22	18	ADIMIZ ANDIMIZDIR	2	1. Çok Sesli Uygulama	UD	D	U
25	19	ADIMIZ ANDIMIZDIR	2	1. Çok Sesli Uygulama	UD	D	U
26	20	VATAN MARŞI	2	1. Çok Sesli Uygulama	UD	D	U
27	21	VATAN MARŞI	2	1. Çok Sesli Uygulama	UD	D	U
28	22	İZİNDEYİZ MARŞI	2	1. Çok Sesli Uygulama	UD	D	U
29	23	İZİNDEYİZ MARŞI	2	1. Çok Sesli Uygulama	UD	D	U
30	24	BAYRAĞIM MARŞI	2	1. Çok Sesli Uygulama	UD	D	U
31	25	BAYRAĞIM MARŞI	2	1. Çok Sesli Uygulama	UD	D	U

BD: Bilgi Düzeyinde

UD: Uygulama Düzeyinde

NÖ: Nazari Öğretim

Tablo 12. Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay MYO'nda 1. Sınıfta Uygulanan Koro Derslerinin Konu ve Amaçları

SINIF	DÖNEM	ÜNİTE	KONU	AMAÇLAR	AÇIKLAMALAR
1	1 - 2	SES VE SES TOPLULUĞU KAVRAMI	Ses	Sesin oluşum sürecini anlayabilme. Sesi oluşturan organları yeterince tanıyabilme. Tek (solo) söyleme kurallarını kavrayabilme. Toplu söyleme kurallarını kavrayabilme. Ses sağlığını yeterince tanıyabilme. İnsan seslerini tanıyıp, ayırt edebilme. Ortak ses alanını saptayabilme. Ses kümelerini saptayabilme. Söylem (telaffuz-diksiyon) sorunlarını giderebilme. Analiz yapabilme. Diyaframı kullanabilme. Sesini doğru ve etkili kullanabilme. Toplu söyleme anında diğer partileri de dinleyebilme. Toplu söyleme anında detone olmadan okuyabilme. Toplu söyleme anında nünanslara uyabilme. Toplu söyleme anında senkron hatalarının olmamasına dikkat edebilme. Eserlerin özelliğini bozmadan okuyabilme. Toplu söyleme anında temel müzik terim ve işaretlerini doğru uygulayabilme. Koro dağarcığındaki eserleri doğru, temiz ve anlamlı söyleyebilme. Müzik ortamını yaşayabilme, mevcut müzik ortamının farkına varabilme. Koro Üyesi olarak müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanabilme. Koro Üyesi olarak müzik yapmaya istekli olabilme. Okuldaki ve okul dışındaki müzik etkinliklerine karşı duyarlı olabilme.	Koro dersi uygulamalı olarak yapılır. Öğretmen, kazandırılacak davranışların uygulamalarını öğrenciye gösterir ve gerekli açıklamaları yapar. Öğrencilerin ses grupları belirlenir. Öğrencilerin ses alanları belirlenir. Öğrenci, öğretmenin verdiği esere, ders dışı zamanlarda çalışarak, derse hazırlıklı gelir. Her öğrenci kendi ses grubunun partisinden sorumlu tutulur. Öğretmen, ses gruplarını hazırlamaları için, sırasıyla öğrencilere görevlendirme yapar ve bunun sonucunu değerlendirir. Öğretmen, öğrencilerin önceden hazırladığı eseri ses grupları bazında dinler ve gerekli bölümleri çalıştırır. Gerekirse tek (solo) olarak dinler. Bunun başarılı bulunması öğretmen tarafından uygun görülürse, bütün ses grupları ile ana çalışmaya geçilir. Söylem (telaffuz-diksiyon) sorunları giderilir. Koro dersi Müfredat Programı; sene sonunda verilecek Konser Programı, Özel ve Anma Günleri vb. doğrultusunda hazırlanır.
			Ses Organları		
			Tek (solo) Söyleme Kuralları		
			Toplu Söyleme kuralları		
			Ses Sağlığı		
		SES TOPLULUKLARININ ÇEŞİTLERİ	Yaşlara ve cinslere göre oluşan ses toplulukları	Çocuk Koroları	
				Gençlik Koroları	
				Yetişkin Koroları	
				Kadın Koroları	
				Erkek Koroları	
			Karma Korolar		
			Ülkemizde yaptıkları müzik türüne göre oluşan ses toplulukları	Türk Halk Müziği Koroları	
				Geleneksel Türk Sanat Müziği Koroları	
				Çağdaş - Çoksesli Korolar	

Tablo 12'de SK Bnd.Okullar K.Bnd.Astsb.MYO'nda 1'nci sınıfta uygulanan koro derslerinin üniteleri, konuları ve amaçlarını gösteren bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler içinde ses ve ses toplulukları, solo ve toplu şarkı söyleme kuralları ve ses sağlığına ilişkin bölümlerin yanı sıra, koro çeşitlerine yönelik bilgiler de mevcuttur. Amaçlar bölümünde açıkça belirlenen hedefler yanında açıklamalar bölümünde de yapılan ses eğitimi çalışmalarının biçimi ve sahnelenmesine yönelik bilgiler bulunmaktadır. Uygulamada geleneksel ve çağdaş çok sesli koro topluluklarına yer verildiği belirlenmiştir. Programa

alınacak eserlerin, özellikle yıl sonu konserine, özel ve anma günlerine yönelik belirlenmesi anlamlı görülmektedir.

Tablo 13. Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay MYO'nda 2. Sınıfta Uygulanan Koro Derslerinin Konu ve Amaçları

SINIF	DÖNEM	ÜNİTELER	KONULAR	AMAÇLAR	AÇIKLAMALAR
2	1 - 2	KORO DAĞARINA GİRİŞ	Ses Topluluklarına ilişkin müzik dağarını dinleyiş	Sesin oluşum sürecini anlayabilme. Sesi oluşturan organları yeterince tanıyabilme. Tek (solo) söyleme kurallarını kavrayabilme. Toplu söyleme kurallarını kavrayabilme. Ses sağlığını yeterince tanıyabilme. İnsan seslerini tanıyıp, ayırt edebilme. Ortak ses alanını saptayabilme. Ses kümelerini saptayabilme. Söylem (telaffuz-diksiyon) sorunlarını giderebilme. Analiz yapabilme. Diyaframı kullanabilme. Sesini doğru ve etkili kullanabilme. Toplu söyleme anında diğer partileri de dinleyebilme. Toplu söyleme anında detone olmadan okuyabilme. Toplu söyleme anında nüanslara uyabilme. Toplu söyleme anında senkron hatalarının olmamasına dikkat edebilme. Eserlerin özelliğini bozmadan okuyabilme. Toplu söyleme anında temel müzik terim ve işaretlerini doğru uygulayabilme. Koro dağarcığındaki eserleri doğru, temiz ve anlamlı söyleyebilme. Müzik ortamını yaşayabilme, mevcut müzik ortamının farkına varabilme. Koro Üyesi olarak müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanabilme. Koro Üyesi olarak müzik yapmaya istekli olabilme. Okuldaki ve okul dışındaki müzik etkinliklerine karşı duyarlı olabilme.	Koro dersi uygulamalı olarak yapılır. Öğretmen, kazandırılacak davranışların uygulamalarını öğrenciye gösterir ve gerekli açıklamaları yapar. Öğrencilerin ses grupları belirlenir. Öğrencilerin ses alanları belirlenir. Öğrenci, öğretmenin verdiği esere, ders dışı zamanlarda çalışarak, derse hazırlıklı gelir. Her öğrenci kendi ses grubunun partisinden sorumlu tutulur. Öğretmen, ses gruplarını hazırlamaları için, sırasıyla öğrencilere görevlendirme yapar ve bunun sonucunu değerlendirir. Öğretmen, öğrencilerin önceden hazırladığı eseri ses grupları bazında dinler ve gerekli bölümleri çalıştırır. Gerekirse tek (solo) olarak dinler. Bunun başarılı bulunması öğretmen tarafından uygun görülürse, bütün ses grupları ile ana çalışmaya geçilir. Söylem (telaffuz-diksiyon) sorunları giderilir. Koro dersi Müfredat Programı; sene sonunda verilecek Konser Programı, Özel ve Anma Günleri vb. doğrultusunda hazırlanır.
			Ses Topluluklarına ilişkin müzik dağarını seslendiriş		
		KORO DAĞARI	Ses Topluluklarına ilişkin müzik dağarını dinleyiş		
			Ses Topluluklarına ilişkin müzik dağarını seslendiriş		
			Çalgı ve Ses Toplulukları ile birlikte müzik dağarını seslendiriş		

Tablo 13'de SK Bnd.Okullar K.Bnd.Astsb.MYO'nda 2'nci sınıfta uygulanan koro derslerinin üniteleri, konuları ve amaçlarını gösteren bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler içinde belli bir koro dağarcığı kazandırmaya yönelik bilgiler kapsamında ses topluluklarını

dinleme ve seslendirmeye yönelik bölümler yer almakta, amaçlar bölümünde açıkça belirlenen hedefler yanında açıklamalar bölümünde de yapılan ses eğitimi çalışmalarının şekli ve sahnelenmesine yönelik bilgiler bulunmaktadır. Uygulamada ses topluluklarına ilişkin müzik dağırını dinleme, seslendirme ve çalgı eşliğinde söyleme konularına ağırlık verildiği belirlenmiştir.

2.2.2. Mesleki Müzik Eğitimi Yapılan Bando Okullar Komutanlığı Bando Astsb. MYO'nda Yapılan Toplu Ses Eğitimi Dersi Amaçlarına İlişkin Durum

Mesleki müzik eğitimi yapılan Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu'nda yapılan toplu ses eğitimi dersi amaçları şu şekilde belirlenmiştir.

Tablo 14. Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Toplu Ses Eğitimi Çalışmaları

HAFTA	GÖREV	KOŞUL	ORTAM	HAZIRLIKLIKLAR	STANDART	YAYINLAR	KURSIYER ÖĞRENCİ HAZIRLIKLARI	TEST
1	ÇOKSESİLİĞE GEÇİŞTE KANON VE İKİ SES UYGULAMALARI	Kursiyerler tarafından "Toplu Ses Eğitiminin Temel Öğelerinin" kavranması ve Tekseli Marş Uygulamaları	Dershane Ortamı	Giriş testinde bütün kursiyerlerle birlikte ses açma egzersizleri yapılacaktır.	Eserleri doğru ve anlamlı söyleyebilme	Saip EGÜZ-Toplu Ses Eğitimi-1 Muzaffer ARKAN-Koro Notları	Sınıf Okulu'nda seslendirilecek eserler dönem başlarında kursiyerlere verilmiştir. Belirlenen görevliler derse gelmeden önce tarafından seslendirilecek eseri kursiyerlere çalıştıracaklardır. Çalışma, önce yavaş ritimde solfej olarak, daha sonra sözlerini de eklemek kaydıyla yapılacak, sonra doğru ve anlamlı olarak gerçek nüans ve ritmine ulaşıncaya kadar devam edilecektir	Her ders bütün kursiyerlere giriş testi olarak; bedeni gevşetme hareketleri, ses ve soluk bağlantıları ile ses açma egzersizleri icra ettirilecektir
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								
17								
18								
19								
20								
21								
22								
23								
24								
25								

Tablo 14’de Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı, Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu’nda toplu ses eğitimi çalışmalarının haftalara göre konu bazında dağılımı görülmektedir. Çalışma için görev, ortam ve standartlar belirlenmiş ve öğrencilerin hazırlıklarına ilişkin bölümde ayrıntılı biçimde çalışmanın nasıl yapılacağına dair bilgilere yer verilmiştir.

2.3. Askeri Eğitim Kurumlarında Toplu Ses Eğitimine Yönelik Etkinlikler

Askeri eğitim kurumlarında genel olarak yapılan etkinlikler önemli gün ve haftalar çerçevesinde gerçekleşmektedir. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü, 24 Kasım Öğretmenler Günü, 18 Mart Şehitler Günü gibi önemli günlerde günün anlamına uygun bir repertuar çalışması yapılmaktadır. Bu çalışmaların dışında çok sesli koro eserleri de çalışabilen askeri korolar, yaptıkları çalışmalarını Türkiye Polifonik Korolar Şenliklerinde sahneleyebilmektedirler. Aşağıda sırasıyla Bando Okullar Komutanlığı’ndan başlamak üzere, askeri liselerde yapılan etkinliklere ait konserler yer almaktadır.

Tablo 15. Bando Okulları Komutanlığı Koro Etkinlikleri

(2, 3, 4, 6, 7, 8 ve 9. Türkiye Polifonik Korolar Şenliği)

ETKİNLİK ve TARİHİ	ETKİNLİĞİ DÜZENLEYEN KURUM-TARİH	ŞEF	KONSER REPERTUARİ ve ESERLERİN BESTECİLERİ	KORO ÜYELERİ	YER
2. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ	TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği MAYIS 1997	Bnd.Bnb.Hayri ALKAN	-Bebek/Ninni-Düz:Muammer SUN -Gülnihal-Dede Efendi -Kalinka/Rus Halk Şarkısı-Düz: M. Hayri ALKAN -Al Fadimem/Afyon Türküsü-Piyano Eşlik ve Koro Düz: M.Hayri ALKAN -Sorma/Sezen Aksu (İlk Sestendiriliş) - Piyano Eşlik ve Düz: M.Hayri ALKAN -Haydi Barışa- M.Hayri ALKAN -Obladi Oblada - John LENNON - Paul Mc CARTNEY - Düz: Hayri ALKAN	Cengiz Tekece, Serkan Öztürk, Aycan Aytakin, Can Tekin, Eylem Çelebi, Tuncay Yıldırım, Hayrettin Tosun, Murat Yüksek, M.Fatih Tosun, Harun İnal, Ahmet Soylu, Fariz Mehmetzade, Behiç Konti, Rüstem Başkurt, Ergin Güleç, Muzaffer Sibirioğlu, Volkan Çoban, Bekir Uzun, Oktay Okçu, Recep Bektaş,Erkan Akça,O.Kağan Biçen, Bora Gönenmiş, İsmail Tepe, İhsan Kök, Cüneyt Cesur,Volkan Kuzu,Gökhan Çetin, Ufuk Güneş, Evren Oğuz, Hayati Çelik, Serkan Coşkun, Önder Sunar	CSO Konser Salonu / ANKARA

<p>3. TÜRKİYE POLİFONİK KORULAR ŞENLİĞİ (26-31 MAYIS 1998)</p>	<p>TC Kültür Bakanlığı, Türkiye Filarmoni Derneği ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği</p> <p>26 MAYIS 1998</p>	<p>Bnd.Bnb.Hayri ALKAN</p> <p>-Atatürk'ün Gençliğe Hitabı ve Gençliğin Ata'ya Cevabı-Müzik ve Piyano Eşlik: Prof. Hikmet ŞİMŞEK -Conquest of Paradise - VANGELİS Düz. ve Türkçe sözler H.ALKAN (Yeni Düzenleme/İlk Seslendiriliş) -Colonel Boogey-Müz:Kenneth J.ALFFORD-Piyano Eşl.Düz: H.ALKAN (Yeni Düzenleme/İlk Seslendiriliş) -Sorma-Söz-Müz:Sezen AKSU, Armonizasyon: Ö.ERDOĞAN- Piyano Eşlik Düz: H.ALKAN - (Yeni Eser / İlk Seslendiriliş) -Türkiyem-Söz-Müz, Çalgı Eşlik ve Düz: M.H.ALKAN (İlk Seslendiriliş) -Hawaian Song-(Bir Calipso Üzerine Çeşitleme)- Müz: Anonim – Çalgı Eşlik ve Düz: M.H. ALKAN</p>	<p>Berkay Yiğitaslan, Ozan Kutlu, Gökhan Aşkın, Onur Özkan, Hakan Ördek, Alptürk Korkut, Kenan Erkaraman, Volkan Türkes, Murat Erdil, Davut Cüci, Yasin Hanönu, Volkan Canşe, Harun Keskin, Mevlüt Belyurt, Recep Akçay, Osman Kurt, Murat Çakmakçı, Burç Bakay, Sinan Avcı, Gürcan Erdoğan, Muharrem Kaya, Taner Sarısoy, İbrahim Güven, Sefer Turan, Savaş Kınay, Hakan Işık, Çağdaş Özgül, Gökhan Torun, Süleyman Şeker, Aykut Vural, M.Emin Türköz, Memduh Acılıkaya, Serkan Karakuş, Muhammet Şahiner, İsmail Karaaslan, Onur Kaya, Orçun Akbulut, C.İlkan Yalçın, Mahmut Erdal, Serkan Karaaslan, Bahattin Yerkazan, Hüseyin Süner, Cem Savaş, Burçin Selçuk</p>	<p>CSO Konser Salonu / ANKARA</p>
<p>4. TÜRKİYE POLİFONİK KORULAR ŞENLİĞİ</p>	<p>TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği</p> <p>1999</p>	<p>Bnd.Bnb.Hayri ALKAN</p> <p>-Kararlıyız-Bnd.Yzb.Deniz BAŞUĞUR (Yeni Eser / İlk Seslendirme) -Haydi Barışa- M.Hayri ALKAN -Blowing The Wind-Söz-Müz: Bob DYLAN - Koro Düz: M.Hayri ALKAN (Yeni Düzenleme / İlk Seslendirme) -O'nu Yaşıyorum- Koro Düz: M.Hayri ALKAN-(Yeni Eser/İlk Seslendirme-Ölümünün 60. Yılında Aziz Atamıza İthafen) -Kalinka/Rus Halk Şarkısı-Düz: M. Hayri ALKAN -Colonel Boogey March-Kwai Köprüstü Filminden - Müz:Kenneth J.ALFFORD-Koro Düz: H.ALKAN -Türkiyem-Söz-Müz, Çalgı Eşlik ve Düz: M.H.ALKAN (Cumhuriyetimizin 75.Yılında Şehit ve Gazilerimize İthafen)</p>	<p>Volkan Türkes, Kenan Erkaraman, Ferhat Durgul, Hasan Arslan,Muhammet Şahiner, Memduh Acılıkaya,Vefa Ozanpınar, Ali Işıksungur,Yener Sertbakan,Recep Akçay, O.Nuri Süner,Burak Akat, Gökhan Aşkın, İsmail Çetin, Metehan Öztürk,Davut Cüci, Harun Keskin, Selçuk Keskinli, Orçun Akbulut,Murat Çakmakçı, Yusuf Yıldırım, Özgür Demir, Onur Özkan, Serhat Şimşek, Sabri Belci,Serkan Karakuş, Onur Kaya, Volkan Bayram, Ozan Pehlivan, Osman Kurt, Özgür Şengül</p>	<p>CSO Konser Salonu / ANKARA</p>
<p>6. TÜRKİYE POLİFONİK KORULAR ŞENLİĞİ (1-10 HAZİRAN 2001)</p>	<p>TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği</p> <p>2 HAZİRAN 2001 (SK Müzik Astsubay Hazırlama ve Sınıf Okulu Komutanlığı ve Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Bölümü Kız Öğrencileri Korosunun birlikte verdikleri konser)</p>	<p>Bnd. Ürgm. Kıvanç TEPE</p> <p>-Eylül Sonu – İlhan BARAN -Boure - J.S.BACH -Karadeniz - U.C.ERKİN -Ayrılık Leonard - LECHNER -Andaluza Francisco - CIVIK -Alı Turnam - Muammer SUN -Ben Giderim Batum'a - Ferit TUZUN -Aşkın Aldı - A.A.SAYGUN -Bir Dalda İki Elma - Muammer SUN -Göl - GURİNO -New York New York - John KANDER</p>	<p>SOPRANO: Deniz Seydem, Hülya Açıkel, Hande Sönmez, Mine Doğrusoy, Sibel Aktaş, Pervin Çakar, Pınar Delikanlı, Dilek Gökçekuyu, Serap Susam, Özge Dikmen - ALTO: Seda İskender, Aysun Güçlü, Ebru Bulut, Mütseyde Biçmen, Birsan Oğuz, Betül Derican, Ceylan Köse, Evrim Sağlam - TENOR: Ferhat Durgut, Adil İldinç, Alper Karabacak, Sercan Aksan, Volkan Türkes, İsmail Çetin, S.Sinan Akçelik, Osman Çağan, Yener Sertbakan, Özgür Olcay, Hüseyin Selen, Timuçin Kultaş, Özkan Üstüner, Alptürk Korkut - BAS: Atilla Cömert, Cihan Deniz, A.Osman Gedik, Mehmet İleri, Gökhan Şahin, Engin Aslan, Serkan Öncel, Doğan Güneş, Serhat Fidan,Berkay Yiğitaslan, H.S.Özkan Bekdemir, Serhat Şimşek, Mehmet Aslan</p>	<p>CSO Konser Salonu / ANKARA</p>

<p>7. TÜRKİYE POLİFONİK KORULAR ŞENLİĞİ (31 MAYIS – 9 HAZİRAN 2002)</p>	<p>TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korular Derneği 1 HAZİRAN 2002</p>	<p>Bnd.Bnb.Hayri ALKAN</p>	<p>-Bebek- Düz: M.SUN - Bnd. Bnb. Hayri ALKAN -Fadimem - Türkü Düz: Ban.Bnb. H.ALKAN -Birazcık Barış - NİCOLE Düz. ve Türkçe sözler Bnd. Bnb. H.ALKAN -Conquest of Paradise - VANGELİS Düz. ve Türkçe sözler Bnd. Bnb. H.ALKAN -Türkiyem - Söz ve Müzik Düz: Bnb. H. ALKAN</p>	<p>Selçuk Gündoğan, Serkan Köksoy, Erkan Yenipnar, Serhat Öztürk, Öztürk Çakmak, Alper Aykut, Volkan Erten, Tolga Topaloğlu, İlker Ünal, Gökhan Güvenilir, Adem Çevri, Gökhan Özilter, Ali Avcı, Burak Eryılmaz, Serhat Uçankuş, Ümit Polat, Emre Göğüs, Agah Vural, Osman Koç, Kadir Selimoğlu, Ercan Esgin, Orhan Akgün, Kemal Oksal, Ufuk Duru, Rifat Gökaslan, Gökhan Öztürk, Hakan Tepeli, Barış Tütü - <u>Piyano</u>: İlker Ünal - <u>Obua</u>: Abdullah Çalp - <u>Alto Saksafon</u>: Erkan Başer, Emrah Cahsız - <u>Trompet</u>: Okan Kılıç, Mustafa Ardal - <u>Bas Gitar</u>: Osman Koç - <u>Gitar</u>: Hakan Tepeli</p>	<p>MEB Şura Salonu / Beşevler - ANKARA</p>
<p>8. TÜRKİYE POLİFONİK KORULAR ŞENLİĞİ (2-11 HAZİRAN 2003)</p>	<p>TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korular Derneği 3 HAZİRAN 2003</p>	<p>Bnd.Bnb.Hayri ALKAN</p>	<p>-Kararlıyız -Bnd.Yzb.Deniz BAŞUĞUR -Haydi Barışa -Bnd.Bnb.Hayri ALKAN -Sorma - Sezen AKSU, Düz:H. ALKAN -Obladi Oblada - John LENNON - Paul Mc CARTNEY - Düz: Bnd Bnb.Hayri ALKAN -Hawaiian Song - Anonim Türkçe Söz ve Düz: Bnd. Bnb. M. Hayri ALKAN -Türkiyem - Bnd. Bnb. Hayri ALKAN</p>	<p>Emre Saatçi, Erhan Açı, Ahmet Çamcıoğlu, Sedat Çolak, Gökhan Arı, Eser Karaman, Arınç Duran, Ersin Görmüş, Hakan Doğan, Gökhan Aslan, Mustafa İlhan, Onur Gökyılmaz, Tuğrul Üzer, Ayhan Aykaç, Şinasi Orun, Umud Özgesoy, Kazım Atmaca, Cihan Buga, Hamza Üstün, Mustafa Bülbül, Tuncay Köroğlu, Ceyhun Atar, Deniz Mert Yıldırım, Ersen Akça, Alper Doğru</p>	<p>MEB Şura Salonu / Beşevler - ANKARA</p>
<p>9. TÜRKİYE POLİFONİK KORULAR ŞENLİĞİ (12-20 HAZİRAN 2004)</p>	<p>TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korular Derneği 13 HAZİRAN 2004</p>	<p>Bnd.Tgrm. Murat KESKİN</p>	<p>-Canzona - Orlando di Lasso -Mustafam - İsmail Lütfü EROL -Cumhuriyet Marşı - O. Zeki ÜNGÖR -Giydiğim Aldır - Saip EGÜZ -O die Frauen - Johannes Brahms -Vater Unser - Wolfgang Stockmeier</p>	<p>TENOR 1: Abdurrahim Gökcap, Adil Nuri Yörükoğlu, Frate Kilkıl, Güray Yanık, Halil İbrahim Çelik, Halil İbrahim Murat, İbrahim Yıldırım, Mustafa Ulu, Ozan Sağlık, Salih Aktaş, Tuncay Koroglu, Ufuk Türk, Vedat Bayram, TENOR 2: Alper Doğru, Ayhan Aykaç, Ceyhun Atar, Çağatayhan Daniş, Deniz Dişdiş, Dinçer Tun, Dündar Erken, Eren Türker, Ersen Akça, Ertuğrul Acar, Günay Bal, Hakan Güvençli, Hamza Üstün, Mustafa Erhan Gündoğdu, Kazım Atmaca, Kubilay Bozkurt, Mehmet Dağ, Mustafa Bülbül, Onur Gökçe, Özgür Değirmenci, Volkan Güleç, Yılmaz Kafa, BAS 1: Çınar Bulut, Dursun Keçeci, Emrah Akbulut, Mikail Şimşek, Mithat Güleray, Murat Önen, Onur Talu, Onur Öncü, Ömer Erden, Ömürcan Edeş, Özgür Uysal, Rahmi Öztürk, Saim Kattaş, Sefa Böke, Umud Özgesoy, Utku Civan, Yağın Çakmak, Yunus Emre İçigen, BAS 2: Ahmet Piçak, Aşur Çağlar Türkan, Birkan İrmak, Cavit Gök, Cihan Buga, Deniz Mert Yıldırım, Emrah Erbay, Ersoy Hacı, Evren Burak Gurman, Gökay Şeremet, Hakan Kıltepe, İhsan Golpek, Murat Çalkaya, Necip Topçu, Ömer Gündüz Toklu, Recep Zindeol, Sertaç Ünver, Şinasi Orun, Yavuz Yılmaz, Yusuf Kocakaplan</p>	<p>MEB Şura Salonu / Beşevler - ANKARA</p>

Çalışmalarına Bnd.Bnb.Hayri ALKAN ile başlayan Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Korosu, mesleki müzik eğitimi veren yegane askeri kurum olma durumunu da değerlendirerek bu anlamda birçok konser vermiştir. Çok sesli koro çalışmalarını okul dışında sergileme olanağı bulabildikleri en önemli etkinliklerden biri de 2.Türkiye Polifonik Korolar Şenliğine katılarak gerçekleşmiştir. 1996 yılında birincisi yapılan şenliğe 1997 yılında ilk kez katılım sağlanabilmiş ve bu tarihten itibaren yapılan Türkiye Polifonik Korolar Şenliklerine her yıl katılmaya devam eden Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Korosu çalışmalarını titizlikle devam ettirmektedir. Konserlerinin sonucunda oldukça başarılı bulunan koro, marştan türkülere ve özgün düzenlemelere kadar uzanan renkli bir yelpaze içinde repertuarını seçmiştir.

Tablo 16. Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Koro Etkinlikleri

(3, 5, 6, 7 ve 8. Türkiye Polifonik Korolar Şenliği)

ETKİNLİK	ETKİNLİĞİ DÜZENLEYEN KURUM-TARİHİ	ŞEF	KONSER REPERTUARI ve ESERLERİN BESTECİLERİ	KORO ÜYELERİ	YER
3. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ (26-31 MAYIS 1998)	TC Kültür Bakanlığı, Türkiye Filarmoni Derneği ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği 29 MAYIS 1998	Öğ.Ürgm. Erdem ÖNAL	-Zafer Marşı- M.YAĞMUR-Y.ELMAS -Bitlis'in Dağları'nda-Düz: Ed. ZUCKMAYER -Suda Balık Oynuyor (Kırşehir Türküsü) - Düz: Erdal TUĞCULAR -Sevgilim-GİBBONS -Pandur andandori - Lajos BARDOS -Zekiyem - Nevit KODALLI -The Sound of Silence - P. SIMON -Kalinka - Rus Halk Şarkısı	Hakan Gamsız, Mevlüt Özdoğan, Serdar Koç, Murat Özger, Erkan Kızılgün, Cem Yeşiltaş, Gürcan Ormanoğlu, Barış Kırıcı, İlker Bayraktar, Gökhan Çakır, Yusuf Kurt, Murat Cevizci, Fatih Aydoğmuş, Serhan Özgün, Ömer Dündar, Osman Sarıay, Cenk Öztürk, Aykut Gül, Ergün Baydeniz, Yakup Ata, Can Demircioğlu, İlkay Aydın, Osman Sevim, İbrahim Nalbant, Mehmet Avcı, Nisa Cem Ören, Alper Güngören, Rüstem Burhan, Aydın Çini, Orhan Akkuş, Aytek Özkonuk, Serdar Günaydın, Kazım Altaş	CSO Konser Salonu / ANKARA
5. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ (2-11 HAZİRAN 2000)	TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği 5 HAZİRAN 2000	Öğ.Ürgm. Erdem ÖNAL	-Atatürk Genci - Söz-Müzik: Mahir DİNÇER -Çiğ - F. MENDELSSOHN -Koroğlu Çeşitlemesi - Düz: Yaşar Kemal ALİM -Zafer Marşı- M.YAĞMUR-Y.ELMAS -Bülbülüm - Nevit KODALLI -Katibim - Düz: Ed. ZUCKMAYER -Cumhuriyet Marşı - Söz-Celal EMREM - Müzik-Zeki ÜNGÖR	Hakan Yaylalı, Cengiz Karaca, Can Yücel, Aykut Gül, Gökhan Demiralı, Emrah Görgün, Ahmet Eren, İsmet Özöztürk, Mutlu Köken, Aytek Özkonuk, E. Ömer Dündar, Cafer Coşkun, Osman Sarıay, Mümmin Ürpeki, Ersen Çakır, Erkan Tunç, M.Ali İlhan, Ayhan Demirci, Levent Dalgıç, Ercüment Ercan, Kazım Altaş, Yavuz Fer, Murat Şeren, Ömer Seyhan, Muhammet Sak, Erdem Uslu	Yenimahalle Belediyesi Konser Salonu / ANKARA

6. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ (1-10 HAZİRAN 2001)	TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği 4 HAZİRAN 2001	Öğ.Üğm. Erdem ÖNAL	-Dere Geliyor - Nevit KODALLI -Çanakkale Türküsti - Düz:A.SAYGUN -Avcı - Düz: Ed. ZUCKMAYER -Canticorum Jubilo - G.F.HAENDEL -Yine Bir Gülnihal - Hammamizade ismail Dede Efendi - Düz:Hasan ADIGÜZELZADE -Karadeniz Marşı - M.Sebahattin EZGİ, M. SUN (Tenor-Bas Partisi) Mustafa Kemal'in Askerleri (Kurtuluş) Filmi için (Denizcilerin Şarkısı)	Ercüment Ercan, Osman Sarıay, Gökhan Demiralı, Mürmin Ürpeklı, Ali Pehlivan, Cem Ateş, Türker Soykan, Murat Şeren, Erkin Yumrukçu, Emrah Görgün, Ersen Çakır, Ömer Seyhan, Ahmet Eren, Erkan Tunç, Muhammet Sak, İsmet Özöztürk, Mehmet Ali İlhan, Erdem Uslu, Gökhan Gencer, Mutlu Köken, Ayhan Demirci, Sancar Aydın, Sırrı Karaman,Ersen Düğer, İskender Alan, Ahmet Günşen, Ozan Anıl Turan,Onur Kayan, Tuncay Kaya,Mehmet Seçgin, Samet Uzun, Gökhan Gündoğdu, Hüseyin Çamur,Engin Sönmez, Cihan Can Dural, Ümit Şeker, Çağıl Beylan, Mert Ergün, Emre Akçağdıntuz	CSO Konser Salonu / ANKARA
7. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ (31 MAYIS – 9 HAZİRAN 2002)	TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği 7 HAZİRAN 2002 (Büyük Koro)	Öğ.Üğm. Erdem ÖNAL	-Serenade Dans - Koro Uyarılama: A.K.KAHYAOĞLU -Yörük Ali-2 Ses Düz:U.C.ERKİN - Gitar Eş.Düz:Hasan ADIGÜZELZADE Bağlama Eşlik: Erdem Uslu Gitar Eşlik: Serdar Özden -Atatürk'ü Anış - Söz :Mehmet Necati ÖNGAY - Müzik :Ed.ZUCKMAYER -Tren Gelir-Düz:Hasan ADIGÜZELZADE -Bongo Bongo-Heinz LEMMERMANN Latin Swing - Bongo: Serdar Özden Marakas: Mert Ergün	Murat Şeren, Emrah Görgün, Cem İrmak, Ömer Seyhan, Ahmet Eren, Erkan Tunç, Tolga Yıldırım, Muhammet Sak, İsmet Özöztürk, Erdem Uslu, Mutlu Köken, Ayhan Demirci, Mehmet Ali İlhan, İsmail Karakaş, Tuncay Kaya, İ.Ersen Düğer, Mehmet Seçgin, Engin Sönmez, Çağıl Beylan,Cihan Can Dural,Ümit Şeker, Mert Ergün, Semih Akkuzu, Serbay İlhan, Engin Mutlu,Raif Kuşkonmaz,Aydın Koç, Bora Türe, Serdar Özden, Onur Kurban, Hakan Erkuş,Rahmi Yıldırım,Enes Kartal, Başar Akın, Emre Mutlu, Mehmet Çoban, Buğra Yolalıcı	MEB Şura Salonu / Beşevler -ANKARA
7. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ (31 MAYIS – 9 HAZİRAN 2002)	TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği 8 HAZİRAN 2002 (Oda Korusu)	Şef Öğ.Üğm. Erdem ÖNAL Şef Yardımcısı: Topçu Alğm. Osman SAGIROĞLU	-Çiğ - F.MENDELSSOHN -Laçın - Düz: Ali SEVGİ -Love me Tender - Düz: G.APAYDIN -Helvacı - Düz: Cemal Reşit REY -Kommt Ihr Gipilen - Melchior FRANCK	Erkan Tunç, Tuncay Kaya, İsmet Özöztürk, Mutlu Köken, Ayhan Demirci, Emrah Görgün, Muhammet Sak, Erdem Uslu	MEB Şura Salonu / Beşevler - ANKARA
8. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ (2-11 HAZİRAN 2003)	TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği 4 HAZİRAN 2003	Öğ.Üğm. Erdem ÖNAL	-Yaptıklarıyla Büyütür ATATÜRK - Cenani AKIN -Bahar - A.A. SAYGUN -Gözleri Aşka Gülen - Gündoğdu DURAN - Koro Düz.: Nejat KANTER -Kız Pırdan - Nuri Sami KORAL -La Cuccaracha- Meksika Halk Şarkısı -ATATÜRK Genci - Mahir DİNÇER	Mehmet Ali İlhan, Erdem Altuntaş, Ahmet Günşen, İsmail Karakaş, Tuncay Kaya, İ.Ersen Düğer, Engin Sönmez, Cihan Can Dural, Ümit Şeker, Mert Ergün, Semih Akkuzu, Çağıl Beylan, Serbay İlhan, Engin Mutlu, Aydın Koç, Serdar Özden, Onur Kurban, Enes Kartal, Buğra Yolalıcı, Burak Emre, Hakan Doğrusöz, Cem Ergin, Faruk Dağdelen, Aybars Akın, Halil Uslu, Özgür Sivri, Erman Behlül, Yiğithan Civil, Kazım Beyhan, Doğanay Başaran	MEB Şura Salonu / Beşevler - ANKARA

Çok sesli koro çalışmalarına Öğ.Kd.Ütğm.Erdem ÖNAL ile başlayan Işıklar Askeri Lisesi Korosu, bu anlamda ilk okul dışı konserini 3.Türkiye Polifonik Korolar Şenliği çerçevesinde gerçekleştirmiştir. Konser sonucunda oldukça başarılı bulunan koro, marştan madrigale, türkülerden yabancı dillerdeki şarkılara kadar renkli bir yelpaze içinde repertuarını seçmiştir. 1998 yılında etkinliğe katılım sağlanabilmiş, ve çalışmaların yetişmemesi nedeniyle 1999 yılında tekrarlanamamıştır. Ancak 2000 yılından itibaren yapılan Türkiye Polifonik Korolar Şenliklerine her yıl katılmaya devam eden Işıklar Askeri Lisesi Çok Sesli Korosu çalışmalarını titizlikle devam ettirmektedir. Koro, 2002 yılında yapılan 7. Türkiye Polifonik Korolar Şenliğine her yıl katılan büyük koronun yanında 8 kişilik bir oda korosu ile katılarak kendi bünyesinde bir ilki gerçekleştirmiştir.

Tablo 17. Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Koro Etkinlikleri

KORO ESERLERİNİN TARZI	ETKİNLİK	KORO ESERLERİNİN ADI	KONSER VERİLEN YER
MARŞLAR	10 KASIM ATATÜRK'Ü ANMA GÜNÜ, 24 KASIM ÖĞRETMENLER GÜNÜ, 18 MART ŞEHİTLER GÜNÜ	Atam, Atatürk Marşı, 100.Yıl Atatürk Marşı, 19 Mayıs Marşı, Cumhuriyet Marşı, 10.Yıl Marşı, 50.Yıl Marşı, Sakarya Marşı, İzmir Marşı, Öğretmen Marşı	-Maltepe Askeri Lisesi Konser Salonu
HALK TÜRKÜLERİ		Gesi Bağları, Niksar'ın Fidanları, Halil İbrahim, Telli Turnam, Yemen Türküsü, Yörük Ali, Çanakkale Türküsü, Mert Dayanır, Mızıkça Çalındı	-Maltepe Askeri Lisesi Konser Salonu

Koro çalışmalarına Öğ. Bnb. Ceyhun FİSUNOĞLU ile başlayan Maltepe Askeri Lisesi Korosu, çalışmalarını okul konser salonunda önemli gün ve haftalar çerçevesinde gerçekleştirmektedir. Koronun repertuarında yukarıdaki tabloda görülen çeşitli marşlar ve türküler yer almaktadır.

Tablo 18. Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Koro Etkinlikleri

KORO ESERLERİNİN TARZI	ETKİNLİK	KORO ESERLERİNİN ADI	KONSER VERİLEN YER
HALK MÜZİĞİ	10 KASIM ATATÜRK'Ü ANMA GÜNÜ, 24 KASIM ÖĞRETMENLER GÜNÜ, 18 MART ŞEHİTLER GÜNÜ (Halk Oyunları Eşliğinde Konser)	Kesik Çayır, Ekleme, Bozdoğan Zeybeği, Hazana Ermeden, Halil İbrahim, Telli Turnam, Divane Aşık Gibi, Gesi Bağları, Çanakkale Türküsü, Bastım İğdenin Dalına, Bir Dalda İki Kiraz, Trabzon, Ben Bir Yeşil Fenerim, Madımak, Niksar'ın Fidanları	-Kuleli Askeri Lisesi Konser Salonu -Erenköy Kız Lisesi
	YUNUS EMRE GÜNÜ (1991)	Benim adım dertli dolap, Ben yürürüm yane yane, Taştın yine deli gönül, Gel gidelim dostu gönül	-Kuleli Askeri Lisesi Konser Salonu
	AZERİ GECESESİ (1993)	İğdir'ın al elması, Dut Ağacı, Size selam getirmişem, Aygız, Olmaz olmaz, Bu gala daşlı gala	-Kuleli Askeri Lisesi Konser Salonu
DİĞER ESERLER	10 KASIM ATATÜRK'Ü ANMA GÜNÜ, 24 KASIM ÖĞRETMENLER GÜNÜ, 18 MART ŞEHİTLER GÜNÜ	Ömürde çiçek gibi, Kirlara Doğru, Atam, Ey Türk Gençliği, 19 Mayıs Marşı, Sakarya Marşı, Trinidad, Dostlar	-Kuleli Askeri Lisesi Konser Salonu -Erenköy Kız Lisesi

1986 yılında Kuleli Askeri Lisesi'nde müzik öğretmenliği görevine başlayan sivil öğretmen Saliç SEZER, Kandilli Kız Lisesi ile birlikte yaptıkları çok sesli koro çalışmalarını bu yıl başlatmıştır.

10 Kasım Atatürk'ü Anma, 24 Kasım Öğretmenler Günü ve 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Günü (2002 yılında alınan bir kararla bu önemli günün ismi “Şehitler Günü” olarak değişmiştir) programlarında üç ve dört sesli eserler işlenerek konserler verilmiştir. 10 Kasım'da programın çok sesli bir repertuara sahip olmasına dikkat edilmiş; 24 Kasım ve 18 Mart programlarında halk müziği karma veya erkekler koro ve soloları ile konserler verilmiştir. Seslendirilen eserlerin bir kısmı yukarıdaki tabloda görülmektedir. Konser esnasında 2 veya 3 kişilik bir grupla halk oyunları gösterisinin olmasına özellikle dikkat edilmiştir.

1991’de Halk Müziği ile “Yunus Emre” işlenmiştir. Bazı yerlerde halk müziği, bazı eserlerde de 2 sesli icralar yapılmıştır. Bu konserler verilirken görselliğe de önem verilmiştir. “Yunus Emre” kostümüyle beraber sahneye çıkmıştır, şiirlerine yer verilmiştir. Sahnede Yunus Emre eseri seslendirirken koro fon müziği yapmıştır. Koroya Cura, Divan Sazı, Bağlamalar, Kudüm, Bendir, Koltuk Davulu, Kabak Kemane, Mey, Kaval gibi enstrümanlar eşlik etmiştir.

1993’de Erenköy Kız Lisesi’nde müzik öğretmeni (daha önce öğretmen okulunda müzik seminerinde Saliç SEZER’in müzik öğretmeni) olan İmdat HALVAŞI ile çok sesli koro çalışmasına ağırlık verilmiştir. Beş yıl boyunca Kuleli Askeri Lisesi’nin yanında Erenköy Kız Lisesi’nde de konserler verilmiştir. Yapılan konserlerde seslendirilen eserlerden bazıları Tablo 18’de görülmektedir. Yine aynı kız öğrencilerin katılımıyla Kuleli Askeri Lisesi misafir Azerî ve Türkmen öğrencilerle bir “Azerî Gecesi” tertip edilmiştir. Bu konserde seslendirilen eserlerin bazıları aynı tabloda yer almaktadır. Konser esnasında halk dansları ile görselliğe de önem verilmiştir.

2000 yılında sanat etkinliği haftasında Beylerbeyi Olgunlaşma Enstitüsü kız öğrencileri ile birlikte çok sesli ve halk müziği konseri verilmiştir.

Kuleli Askeri Lisesi’nde son yıllarda özellikle 1999’dan itibaren çok sesliliğe daha da önem verilmiştir. Ancak yaptıkları çalışmalarını herhangi bir yarışmada veya Polifonik Korolar Şenliği’nde sergilememişlerdir. 2003-2004 eğitim öğretim yılında tekrar Olgunlaşma Enstitüsü ile çalışmalarına devam etmektedirler.

1984’den günümüze kadar çalışılan eserler dönüşümlü olarak sahnelenmiştir. Bunun sebebi değişken bir öğrenci sirkülasyonu olmasından kaynaklanmaktadır. Müzik öğretmeni Öğ.Bnb.Engin ORALBAY etkinliklerde piyano çalarak eşlik etmiş ve çalışmaları sivil öğretmen Saliç SEZER ile beraber yürütmüşlerdir. 2003-2004 öğretim yılından itibaren okulda Öğ.Bnb.Engin ORALBAY’ın atamasınının KKK’na çıkması sebebiyle, yerine Öğ.Yzb. Ülkü KARAÇOBAN atanmıştır.

Tablo 19. KKK Çocuk Korosu Etkinlikleri

ETKİNLİK	ETKİNLİĞİ DÜZENLEYEN KURUM- TARİH	ŞEF	KKK ÇOCUK KOROSU	KONSER REPERTUARI	ESERLERİN BESTECİLERİ	KORO ÜYELERİ
7. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ (31 MAYIS- 9 HAZİRAN 2002)	TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği 2 HAZİRAN 2002	Pınar ALPAY	CİVİCİVLER	-Sağ El İçeriye -Telefon -Örümcek -Liebe Schwester -Hayvanlar Ne İster	Amerikan Şarkısı Fikret KIZILTUĞ Nuran KARAYEL E.HUMPERDINCK Yalçın TURA	Gökçe Sevilgen, Berna Bozbağ, Dilan Karakoç, Didem Kaya, Özgün Erten, Bilgutay Karaman, Ahmet Karabulut, Gaye Yazıcı, İpek Gezer, Özge Özbalmumcu, Selin Üstün, Seçil Özdeş, Damla Aydemir, Çağla Aydemir, Tuğçe Eskin, Gizem Atar Begüm Kirtil, Bilge Uçkun, S. İrem Keskin, Batuhan Aydoğdu, Türkcan Karatop, Serenat Keskin, Yurdanur Yılmaz, Balkın Ersen, İbrahim Karabaş, Merve Özlük, Ceren Nas, Özlem Girgin, Ayşe Çıtak, S.Doğa Tunç, Nihal Aydın, Sinem Sarı, Özge Erten, Merve Özden, Arda Atay, Sezen Sevin, Hazal Çubuklu, Dilara Sarier, Zehra Demir, Sercan Topaloğlu, Gizem Eroğlu, Bengü Bayar, Çiğdem Süzen, Candaş Çekici, Tuğba Yılmaz, Nilay Keskin, Melek Aşık, Buse Ünver, İrem Akgönen, Buse Cafer, Serkan Yörük
			KORO	-Kara Kuvvetleri Çocukları Marşı -Küçük Çevreciler -Alkış	İ. Deniz BAŞUĞUR İ. Hakkı KORHAN Ayça Nur Kıp AKYOL	
			KARARLI- LAR	-Sakarya Marşı -Ağacı Kıskanırım -Linverno e passato -Sevgiyle Sarıl	İ. Hümai ELÇİOĞLU Cenan AKIN İsveç Şarkısı İ. Deniz BAŞUĞUR	
			KORO VE ORKESTRA	-Confidance -How would you like to be	TEPPER – BENNET "Clambake" filminden RALEIGH -BARKAN "it Happened At The World's Fair" filminden	
8. TÜRKİYE POLİFONİK KOROLAR ŞENLİĞİ (2-11 HAZİRAN 2003)	TC Kültür Bakanlığı ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği 3 HAZİRAN 2003	Funda SIRAĞAYA	KKK ÇOCUK KOROSU	-Kara Kuvvetleri Çocuk Marşı -Müzik (Sihirli Flüt Operasından) -Sarta Lucia -Dostluk -Küçük Çalgıcılar -Yellow Submarine -La Cuccaracha -Memleketim -Sev Kardeşim -Hayat Bayram Olsa	Söz: Yzb. Yücel KESKİN Müzik: Yzb. Deniz BAŞUĞUR W.A.MOZART İtalyan Halk Şarkısı Uyarlama Hilmi SEYREK BEATLES Meksika Halk Şarkısı Söz: Fikret ŞENES Düz: Şerif YÜZBAŞIOĞLU Söz: Şenay KOLEGJERO Söz: Şenay	Oskay Özden, Selen Bozdağ, Selenge Bedük, Cansu Karataş, Özge Uzuner, Burakan Kaptan, Elif Taş, Nihal Aydın, Zeynep Akyol, Dilara Sarier, Tuğçe Erdoğan, Gaye Yazıcı, Melis Altan, İpek Gezer, Deniz Akdemir, Zehra Nur Demir, Arzu Hazal Gök, Bengü Bayar, Gizem Özmeral, Bilgutay Karaman, Hande Ece Çamurcu, Begüm Kirtil, Serenat Keskin, Candaş Çekici, İlayda Sapmaz, Tuğba Yılmaz, Hande Çelikörs, Ahmet Karabulut, Tuana Arıstıt, İrem Akgönen, Dilara Kılıçlar, Buse Cafer, Doğa Beril Doğan, Yurdanur Yılmaz, Mehri Eylül Kılıç, Sezen Sevin, Melih Zeki Yıldırım, Gizem Atar, Selin Kavun, Dilan Karakoç, Elif Atan, Büşra Gülen

Çocuk korolarına önem verilmesinin gerekliliğinden yola çıkarak, özgen müzik eğitimi kapsamında, KKK'nın izniyle 2001 yılında kurulmuş olan KK Çocuk Korosu ve Çocuk Orkestrası da, kendi kulvarında olumlu bir örnek olarak sayılabilir. Tabloda 19'da KK Çocuk Korosu etkinlikleri yer almaktadır. KK Çocuk Korosunu tamamı asker ailelerden oluşan çocuklar meydana getirmektedir. İlk kez 2002 yılında Türkiye Polifonik

Korolar Şenliğine katılmış olan koro, 2003'te de buradaki varlığını devam ettirmiştir. Koronun repertuarında yerli ve yabancı bestecilerin eserlerinden seçilen çocuk şarkıları bulunmaktadır.

2.4. Askeri Müzik Kurumlarında Yapılan Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar

Tablo 20. Askeri Müzik Kurumlarında Toplu Ses Eğitimi Çalışmalarındaki Sorunlar

NO	TÜR	SORUNLAR	f	%	T %
1	Öğrencinin Yapısından Kaynaklanan Sorunlar	Ses Sağlığından kaynaklanan sorunlar	1	3.8	30.7
2		Mütasyon dönemi ses özelliklerinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
3		Temel müzik bilgilerinin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
4		Konser psikolojisinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
5		Müzikal anlamda kendine güven duygusunun yetersizliği	1	3.8	
6		Yanlış diyafram kullanımından kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
7		Nefesin yanlış kullanımından kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
8		Bolca kahve, çay, sigara, asitli, baharatlı ve katkı maddeleri içeren gıdaların kullanılması	1	3.8	
9	Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlar	Kulak eğitiminin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	53.8
10		Ses eğitimine ilişkin temel bilgi ve tekniklerin yetersizliği	1	3.8	
11		Ses eğitimcisinin (şefin) niteliğinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
12		Çalışma saatlerinin etkili ve verimli kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
13		Koro eğitim ve yönetim tekniklerinin yetersizliği	1	3.8	
14		Koro yönetmeninin piyano kullanma becerisi eksikliği	1	3.8	
15		İyi bir işitme yeteneğine ve müzik belleğine sahip olunamaması	1	3.8	
16		Koronun yapısına uygun repertuar seçilememesi	1	3.8	
17		Yanlış yönetimden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
18		Koro çalışmalarına yeterli süre ayrılamaması	1	3.8	
19		Yönetim tekniklerinin estetik bir görünüm içinde etkin kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
20		Ses eğitiminin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
21		Koronun yapısına uygun repertuar seçiminden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
22		Repertuar eksikliğinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
23	Programdan Kaynaklanan Sorunlar	Koro çalışmalarına programda yer verilmemesi	1	3.8	3.8
24	Araç-gereç ve Uygun Ortam Eksikliği	Repertuar eksikliğinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	11.5
25		Uygun ortam, araç-gereç ve donanım eksikliğinden kaynaklanan sorunlar	1	3.8	
26		Koro çalışmaya elverişli eğitim öğretim ortamının bulunmaması	1	3.8	
TOPLAM			26	100	100

Tablo 20’de askeri liselerde toplu ses eğitiminde karşılaşılan sorunlar belirtilmiştir. Belli başlı sorunların bir liste halinde görülebileceği bu tabloda sorunlar, öğrencinin yapısından, öğretmenden, programdan ve araç-gereç ve uygun çalışma ortamı yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar olarak gruplandırılmıştır. Bu durumda öğrencinin yapısından kaynaklanan sorunların yaklaşık % 30, öğretmenden kaynaklanan sorunların yaklaşık % 54, koro çalışmalarının çalışma programlarına alınmamasından kaynaklanan sorunların yaklaşık % 4 ve araç- gereç-ortam yetersizliğinden kaynaklanan sorunların ise yaklaşık % 11 oranında olduğu belirlenmiştir.

Öteden beri müziğin oluşmasında ve gelişmesinde en etkili kaynaklardan biri olan insan sesinin dil ve müziksel yönde etkili ve güzel bir şekilde kullanılması ve küçük yaşlardan itibaren eğitilmesi gerekmektedir. Bu yaşlar ve sonrasında bağırarak yüksek sesle konuşma ve söyleme gibi yanlış kullanımlar hem söyleme hem de konuşma yönünde kişilerde olumsuz ses ve konuşma bozukluklarına, iletişim eksikliğine neden olmaktadır ve sesin kaybına kadar gidilmektedir. “Bu nedenle müzik eğitiminde ses eğitimi yoluyla bireylerin seslerinin sağlıklı üretilmesi, doğru ve güzel konuşma, doğru, etkili ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlığının verilmesi gerekir.”³⁸

“Öte yandan zorlukla elde edilen koro yapıtlarının, koroların yaş, teknik düzey, sayısal oluşum, sayısal denge gibi yapısal özelliklerine bakılmaksızın seslendirilmeleri, koro üyelerinin ses sağlığını olumsuz yönde etkilediği gibi müziksel açıdan da bireye doğru, güzel ve etkili şarkı söyleme hedefine yönelik davranışların kazandırılmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle lise çağı koro eğitimi, öğrencilerde buluş döneminin ses üzerindeki yoğun etkilerinin görüldüğü yaşlarda başlamaktadır. Bu dönemde (puberte) aktif duruma geçen cinsiyet hormonları en önemli etkilerini gırtlak (larinks) üzerinde göstermektedir, dolayısıyla ses kısık ve zayıftır. Ses değişimi (vokal mütasyon) buluşdan sonra konuşma sesinde üç ila altı ay arasında tamamlanırken, şarkı sesinde kızlarda en erken on yedi (17) erkeklerde on dokuz (19) yaşlarında sona ermektedir. Bu bakımdan korolarda ses eğitimi ve seslendirilecek yapıtların seçimi büyük önem taşımaktadır. Koro

38 Şentürk, (a.g.e), 2001, s.141

üyelerinin sesleri hiç bir şekilde zorlanmamalı, ses genişliği ve gürlüğü bakımından kapasitelerine uygun yapıtların seçimine özen gösterilmelidir.”³⁹

“Müzik eğitsel kol saatlerinde; öğrencilerin ilgi alanları, onlara iyi alışkanlıklar kazandırma yolunda geliştirilmeli ve yaptıkları çalışmalar muhtelif zamanlarda diğer öğrenci arkadaşlarına sunulmalıdır. Böylece müzik, öğrencilerimizin güzel ve doğru yöne kanalize olmalarına yardımcı olacaktır.”⁴⁰

Askeri liselerde okuyan öğrenciler farklı aile, kültür ve çevre ortamından gelmişlerdir. Bu farklılık neticesi hepsinin de aynı müzik kültürüne ve ilgi alanına sahip olması beklenemez. Hatta belirli bir düzeyde müzik kültürü alamamış öğrenciler zaman zaman karşımıza çıkmıştır.

Askeri okullarda toplu ses eğitimi çalışmaları uygulama ağırlıklı yapılmaktadır. Uygulamanın başarısı, toplu ses eğitimi çalışmalarındaki öğrencilerin performansları ile doğru orantılıdır. “Müziksel performansın ölçülebilir yanları kişiden kişiye değişiklik göstermekle birlikte, genelde ortak bazı özellikler halinde belirlenebilmektedir. Bu özellikler performansın icrasında *seçilip-izlenen yol-yöntem ve kullanılan teknik, doğruluk ve yerindelik, hız ve süre, önceden saptanmış belli ölçüt ve standartlara uygunluk, bütünlük, güzellik ve etkileyicilik* vb. olarak belirtilebilir. Dolayısıyla performansın ölçülmesi sırasında bu eğitimi alanların bu özelliklere dikkat etmeleri gerekmektedir.”⁴¹

Sonuç olarak; müzik öğretmenlerinin çalıştıkları okullarda koro oluşturma, çalıştırma ve sergileme yönlerinde birçok sorunları olduğu ve koro eğitiminin ortaöğretim kurumlarında istenilen düzeyde tam olarak gerçekleştirilemediği görülmektedir. Müzik öğretmenlerine kulak verilip araştırmada ortaya çıkan sorunları oluşturan nedenler giderildiğinde; olabildiğince çok bireyi müziğin içine alan, onu sevdiiren, çevrenin müzik gelişmesine ve ulusça ortak şarkı dağarımızın oluşmasına katkıda bulunan koro

39 Suna Çevik, *Koro Albümü*, Yurt Renkleri Yayınevi, Ankara 2000, s.1

40 Ceyhan Fisunoğlu, *Askeri Lise Öğrencilerinin Müzik Kültürleri, İlgi Alanları ve Müzik Çalışmalarının Eğitim ve Öğretime Katkısı*, Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Staj Tezi s.3, 4, İzmir 1988

41 Uçan, Ön.ver., 1994, s.86

çalışmalarının daha etkili ve verimli olacağı bir gerçektir.

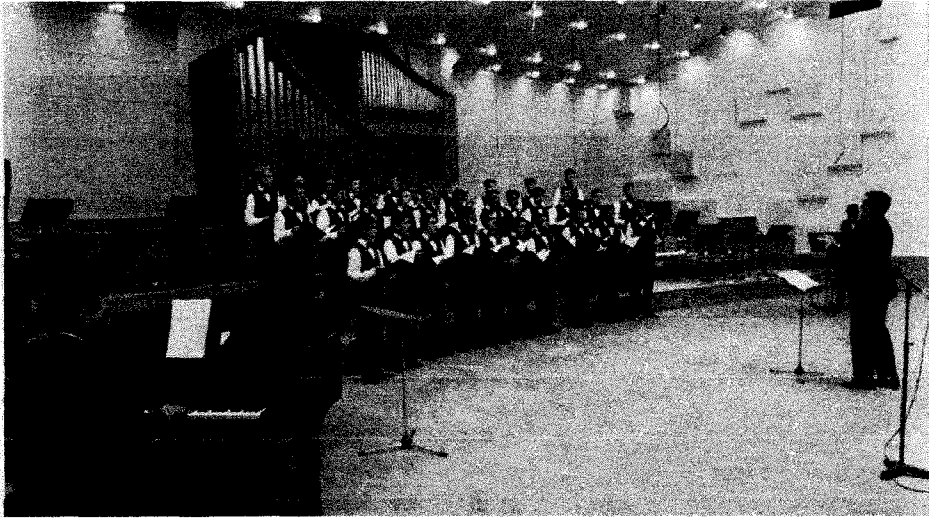
2.5. Askeri Eğitim Kurumlarınca Yapılan Koro Konseri Etkinlikleri

2.4.1. SK Bando Okullar Komutanlığı Korusu Etkinlikleri

Resim 3a. Bando Okullar Komutanlığı Korusu CSO Sahnesinde (Mayıs-1999)
33 kişilik 4 sesli erkek korusu

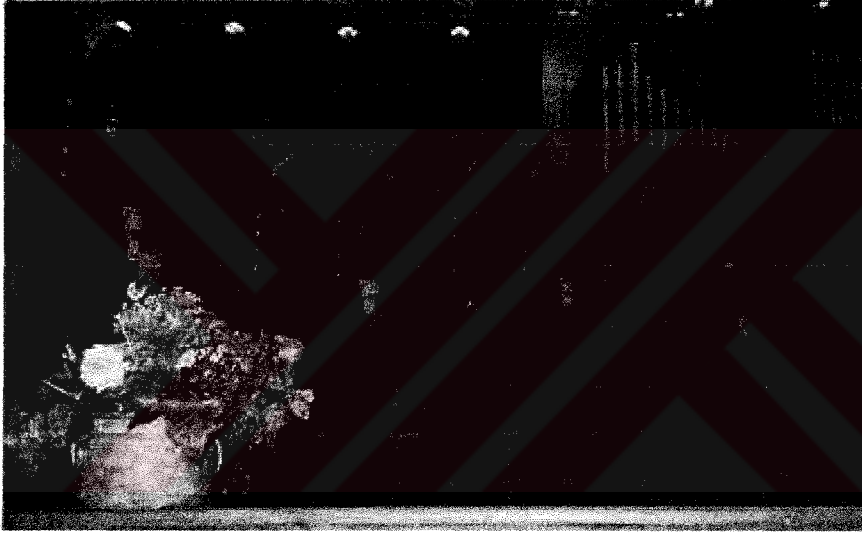
Resim 3b. Bando Okullar Komutanlığı Korusu CSO Sahnesinde (Mayıs-1999)
33 kişilik 4 sesli erkek korusu

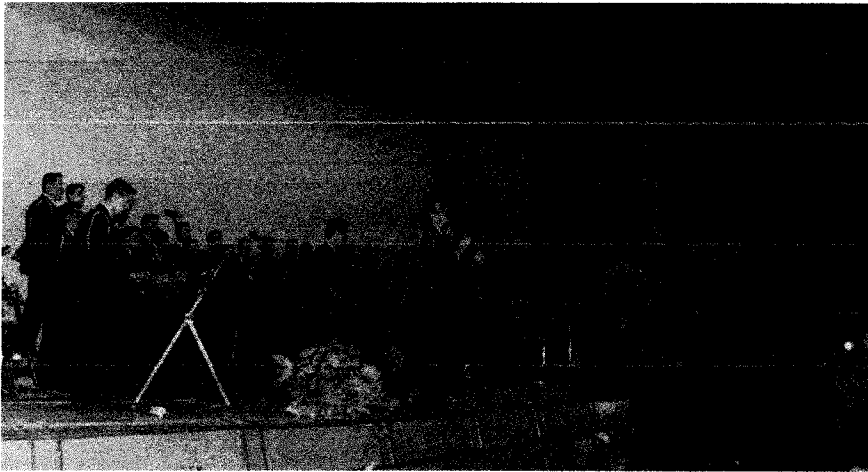
2.4.2. Askeri Eğitim Kurumlarınca Yapılan Koro Konseri Etkinlikleri

Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Çoksesli Korusu, normal faaliyetleri içerisinde bulunan 10 Kasım Atatürk'ü Anma Haftası, 24 Kasım Öğretmenler Günü, 18 Mart Şehitler Günü ve 29 Mayıs Okul Kuruluş Günü'nde günün anlam ve önemini vurgulayan repertuarlarla sahne almanın dışında da faaliyetlere katılmıştır.

Resim 4. Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu CSO Sahnesinde (29 Mayıs 1998)
33 kişilik 4 sesli erkek korusu

Resim 5. Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Okul Sinema Salonunda Kuruluş Günü
Töreninde (29 Mayıs 2000) 26 kişilik 3 sesli erkek korusu ve erkek solistlerle birlikte

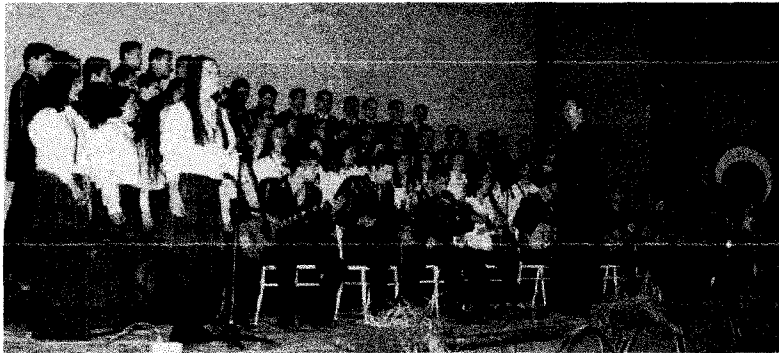

Resim 6. Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Oda Korusu 7. Türkiye Korolar Şenliği'nde MEB Şura Salonu Bahçesinde (8 Haziran 2002) 8 kişilik erkek oda korusu

Okul törenleri için yapılan hazırlıkta, eğitim-öğretim yılı başında düzenlenen bir protokol ile kardeş liseler ve kurumlarla beraber karma konserler de düzenlenmiştir. Işıklar Askeri Lisesi Korusu ile beraber karma bir konser de Bursa Kız Lisesi öğrenci korosunun katılımıyla birlikte Işıklar Askeri Lisesi Sinema Salonunda gerçekleşmiştir (2000).

Resim 7. Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu, Kız Lisesi Korusu ile birlikte Işıklar Askeri Lisesi Sinema Salonunda Atatürk'ü Anma Günü Töreninde (10 Kasım 2000) 36 erkek, 24 kız öğrenci olmak üzere toplam 60 kişilik 4 sesli ve orkestra eşlikli karma koro

Resim 8. Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu (arka sıra), Bursa Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencileri (orta sıra) ve Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Öğrencileri (ön sıradaki yaylı orkestra) ile birlikte Işıklar Askeri Lisesi Sinema Salonunda Çanakkale Şehitlerini Anma Günü Töreninde (18 Mart 1997) 34 erkek, 23 kız öğrenciden oluşan 57 kişilik 4 sesli karma koroya 11 kişiden oluşan yaylı orkestra grubu eşlik etmektedir. Toplam 68 kişilik bir grup sahnede yer almıştır.

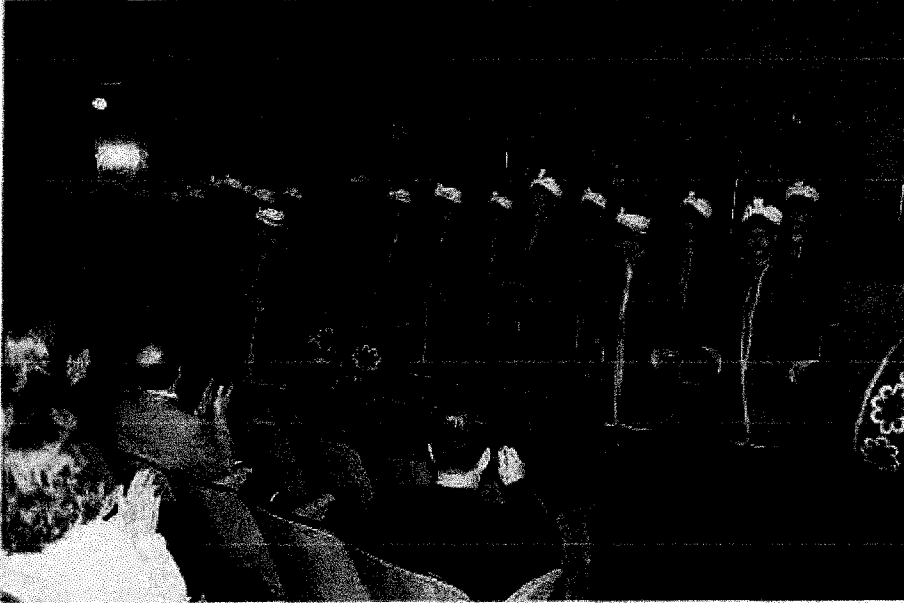

Yapılan konserlerden biri 1996'da Işıklar Askeri Lisesi'nde, Prof. Hikmet Şimşek yönetiminde Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası ile gerçekleşmiştir. Tarihsel yönüyle dikkat çeken bu konser, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun 700'ncü yıldönümü münasebetiyle düzenlenmiştir. Bursa Mehter Takımı da birkaç mehter marşı seslendirmiştir. Özellikle Türk Marşlarının seslendirildiği konserde keman sanatçısı Cihat Aşkın da sahne almıştır. Bunun yanı sıra konserin kapanışında birkaç marşla beraber Işıklar Askeri Lisesi Korosu da yer almıştır.

Resim 9a. Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu (1996) 32 kişilik erkek korusu

Resim 9b. Prof. Hikmet Şimşek yönetiminde Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası, Bursa Mehter Takımı ve Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu (1996) 32 kişilik erkek korusu

Işıklar Askeri Lisesi müzik eğitimi öğretmeni Öğ.Kd.Ütğm.Erdem ÖNAL'ın şefliğinde yürütülen koro çalışmaları, 41'nci Uluslararası Bursa Festivali'nde sahne almıştır.

Resim 10. 41. Uluslar arası Bursa Festivali Çoksesli Korolar Konseri'nde Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu (9 Haziran 2002) 37 kişilik 4 sesli erkek korusu

Aşağıda 1 Haziran-12 Temmuz 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilen 41. Uluslararası Bursa Festivali Programı yer almaktadır. Işıklar Askeri Lisesi Korusu (X) işareti ile belirtilen bölümde sahne almıştır.

Resim 11. 41. Uluslar arası Bursa Festivali Programı (1 Haziran-12 Temmuz 2002)

Acık Konseri
DOKUZUNCU SENFONİ / Beethoven
 T.C. Kültür Bakanlığı Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası
 T.C. Kültür Bakanlığı Ankara Devlet Çoksesli Korosu
 Orkestra şefi: Orhan Şakirli Koru Şefi: Burhan Yazıcı
 Solistler: Feriye Yılmaz (Soprano), Özgün Fıratlı (Mezzo Soprano)
 Sanat Yürütmeni: Tuncay Tuncay, Tuncay Kutay (Baş)

1 Haziran Cuma • Saat 21:30
 Kültürpark Açık Hava Tiyatrosu
 BÜYÜKSAĞIRLIYIYLA...

Konser
Maria FARANDOURI
"Yunan Şarkılarının 100 Yılı"

3 Haziran Pazartesi • Saat 21:30
 Kültürpark Açık Hava Tiyatrosu

SEMEK, ÖZGÜR, BURSA İHSAN KONSERTEYERİYLE KATILMAYI...

Konser
RUS DEVLET AKADEMİK BALALAYKA ORKESTRASI VE SOLİSTLERİ
 Yürütmeni: N. Nekozov

5 Haziran Çarşamba • Saat 21:30
 Kültürpark Açık Hava Tiyatrosu
TENFEN katılmayacaktır.

Musika
 İstanbul Elazığlıca Beşyüzyıl Şehir Tiyatrosu
SARIPINAR 1914
 Başlat Alan Gözetim-Tiyatro Gözetimci
 Yürütmeni: Halim Akınar

7 Haziran Cuma • Saat 21:30
 Kültürpark Açık Hava Tiyatrosu
BİNİCE-ERNAK katılmayacaktır.

Geni Konser
AUDIO FACT & THEER OKOSHI (Trompet)
 Mehmet Ali Tokdemir (Mikrofon), Fikret Woodward (Saksafon)
 Ömer Tütümen (Gitar), Feriye Yılmaz (Baş), Çengiz Bayraktar (Davul)
 Göksun Çander (Marnet), Cevdet Erak (Elektronik Sesler)

8 Haziran Cumartesi • Saat 21:00
 Toygara Kültür Merkezi
HASTANLIK katılmayacaktır.

Konser
GÖKSESİLİ KOROLAR KONSERİ
 Dilek Özlü (Mezopotamya), Hüseyin Arslan (Dai Çoksesli Korosu)
 Hüseyin Arslan (Dai Çoksesli Korosu)
 Arzuhan (Dai Çoksesli Korosu)
 Hüseyin Arslan (Dai Çoksesli Korosu)
 Hüseyin Arslan (Dai Çoksesli Korosu)
 Hüseyin Arslan (Dai Çoksesli Korosu)

9 Haziran Pazartesi • Saat 21:00
 Toygara Kültür Merkezi
ERNAK katılmayacaktır.

Geni Konser
ARTEAST JAZZ-ROCK ENSEMBLE
 Mustafa Sarıca (Baş), Halim Akınar (Gitar)
 Mustafa Sarıca (Baş), Halim Akınar (Gitar)

11 Haziran Salı • Saat 21:00
 Toygara Kültür Merkezi
KATİE Uzun ve Çengiz Bayraktar katılmayacaktır.

Konser
 Mustafa METİNGÖZÜ (Akordion, Vokal)
 Mustafa METİNGÖZÜ (Vokal, Teneze)
BİR BALKAN YOLCULUĞU
SUMRU AÇIKGÖZÜYER (Baş, Saksafon)
 AYDIN NEZZAT MATRACI (Gitar, Ağıl Balafon, Trompet)
 RAVVA GÖÇMEN (Marnet çalgısı)

12 Haziran Çarşamba • Saat 21:00
 Toygara Kültür Merkezi
BOZGAZ katılmayacaktır.

Konser
YANSIMALAR
 Serdar Yılmaz (Baş), Serdar Fikri (Gitar), Nezir Yılmaz (Kontrbas)
 Engin Dursay (Trompet), Tamer Bayraktar (Kornet)

14 Haziran Cuma • Saat 21:00
 Toygara Kültür Merkezi
KAMİL KOC katılmayacaktır.

Türk Sanat Akademi Konseri
BİR BURSA AKŞAMINDA SANAT 2002
 Bursa Devlet Konservatuarı Müzikal Sanatlar Türk Sanat Akademi İleri Müzik
 Arslan AKIL, Erolun ÇELİKÖZ, Burhan DİKENÇİ, Özgün DEĞİRMEN,
 Behar DEMİR, Dima SAKAK, Özgün SEZİN, Erayla ERGİŞ,
 Çiğdem KURUMERİOĞLU.

17 Haziran Pazartesi • Saat 21:30
 Kültürpark Açık Hava Tiyatrosu
GÖZDEMİR ŞİRKETLER GRUBU katılmayacaktır.

Konser
Mery KANTE

19 Haziran Çarşamba • Saat 21:30
 Kültürpark Açık Hava Tiyatrosu
BURSA TİCARET VE SANAT ODASI katılmayacaktır.

Türk Halk Müziği Konseri
TÜRKÜLERLE TÜRKİYE
 Büyükşehir Belediyesi Konservatuar Türk Halk Müziği Topluluğu
 Yürütmeni: Hüseyin Çiğdem
 Solistler: Nezir Yılmaz, Arslan Şakirli, Ayşen Güllüoğlu

23 Haziran Pazartesi • Saat 21:30
 Kültürpark Açık Hava Tiyatrosu
DRİZ HOLDİNG katılmayacaktır.

Konser
AHMET ÖZHAN
 T.C. Kültür Bakanlığı Bursa Devlet Konservatuarı Türk Müziği Korosu eseriyle birlikte

24 Haziran Pazartesi • Saat 21:00
 Toygara Kültür Merkezi
ARNAK katılmayacaktır.

Geni
 Üsküdar Alanı Nezir Yılmaz Büyükşehir Belediyesi
KUGU GÖLÜ
 Fikret Yılmaz ÇAYKÖZÜ
 Karagözü: M. Fatma, L. İnanç, T. Balıkcıoğlu

25 Haziran Salı • Saat 21:30
 Kültürpark Açık Hava Tiyatrosu
DRİZ HOLDİNG katılmayacaktır.

Konser: "Dünya Prömiyeri"
TEKFEK KARADENİZ FİLMARONİ ORKESTRASI
 Şef: Selim Akal
 Solist: Arslan Şakirli, Enis Özcan (Bağlama), Erkan İsmail (Ney)

28 Haziran Çarşamba • Saat 21:00
 Toygara Kültür Merkezi
TENFEN katılmayacaktır.

HALK KONSERLERİ

Armağan Elçi-Recep Kaymak
 22 Haziran Cumartesi • Saat 21:30
 Kapıkaya Parkı Tiyatro Sahnesinde Akalın Sanku Yarı

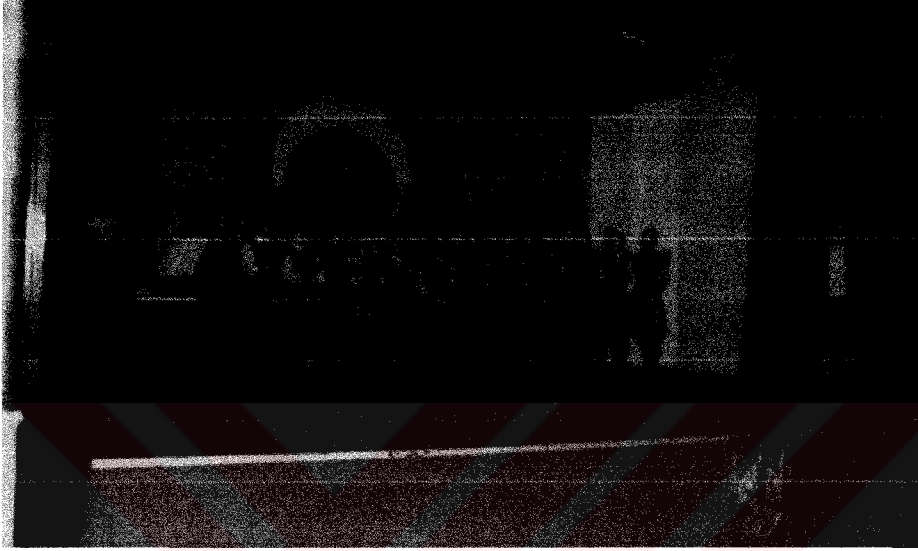
İşin Karaca
 27 Haziran Perşembe • Saat 21:30
 Çiğdem Meydanı

Bekir Akkale-Salahattin Alpay
 28 Haziran Cuma • Saat 21:30
 Hemen Akademi Tiyatrosu
OSMANLI BELEDİYESİ katılmayacaktır.

Cem Karaca & Kurtalan Ekpres
 29 Haziran Cumartesi • Saat 21:30
 İsmail Paşayarı, Çiğdem Meydanı

İzzet Altınmeşe
 30 Haziran Pazartesi • Saat 21:30
 Başkent Meydanı, Başkent Konservatuarı Müzikal Sanatlar
DUHMAZLAR MAFRAKA katılmayacaktır.

Resim 12. Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Kandilli Kız Lisesi Öğrencileri ile birlikte, Atatürk'ü Anma Günü Töreninde Kuleli Askeri Lisesi Konser Salonunda (10 Kasım 1999) 24 kişilik erkek ve 16 kişilik kız korosundan oluşan 40 kişilik karma koro

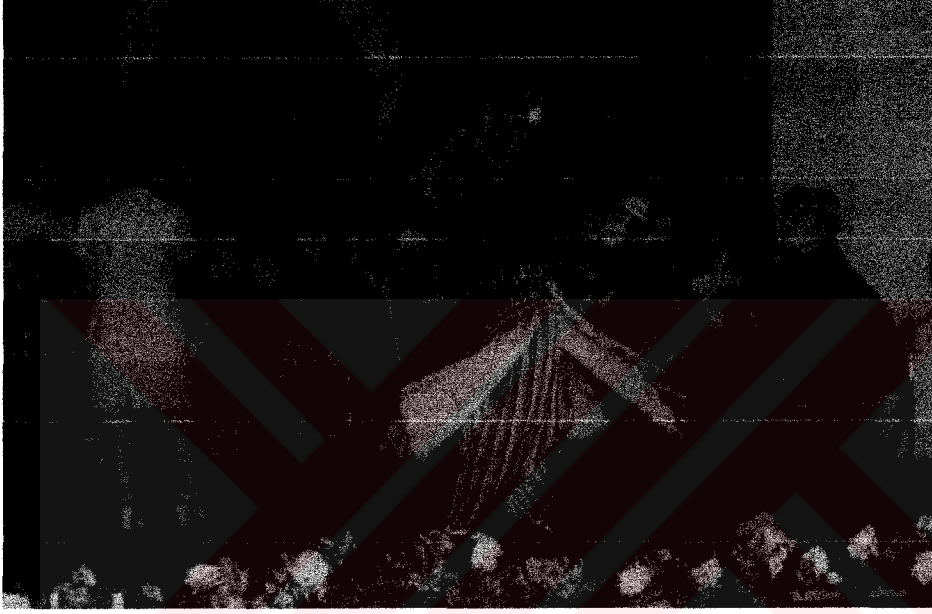

Resim 13a. Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Kandilli Kız Lisesi Öğrencileri ile birlikte, Çanakkale Şehitlerini Anma Günü Töreninde Kuleli Askeri Lisesi Konser Salonunda (18 Mart 1999) 30 kişilik erkek ve 10 kişilik kız korosundan oluşan 40 kişilik karma koroya 6 kişilik halk müziği enstrümanları ile birlikte halk oyunları oynayan bir grup öğrenci eşlik etmektedir.

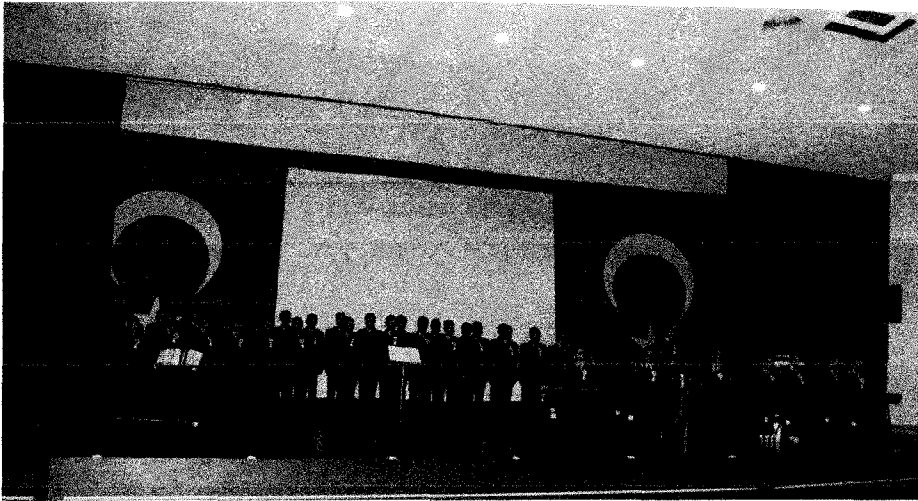
Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu, halk müziği ağırlıklı yaptıkları konserlerini halk oyunlarıyla birleştirmektedirler.

Resim 13b. Kuleli Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu, Kandilli Kız Lisesi Öğrencileri ile beraber halk oyunları eşliğinde eserlerini seslendiriyor (18 Mart 1999)

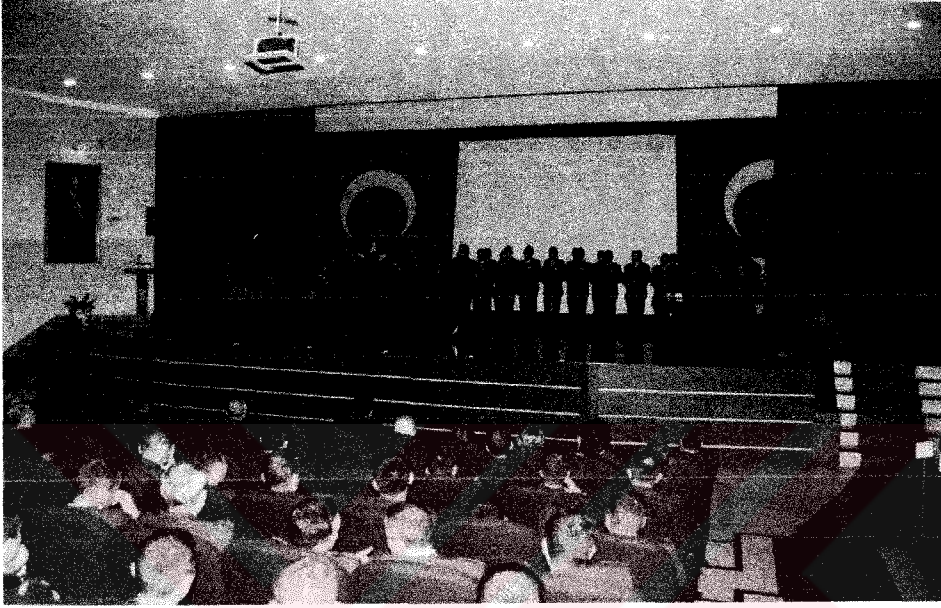

2.4.4. Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Etkinlikleri

Resim 14a. Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Atatürk'ü Anma Töreninde Maltepe Askeri Lisesi Konser Salonunda (10 Kasım 2002) 30 kişilik erkek korusu 8 kişilik orkestra eşliğinde

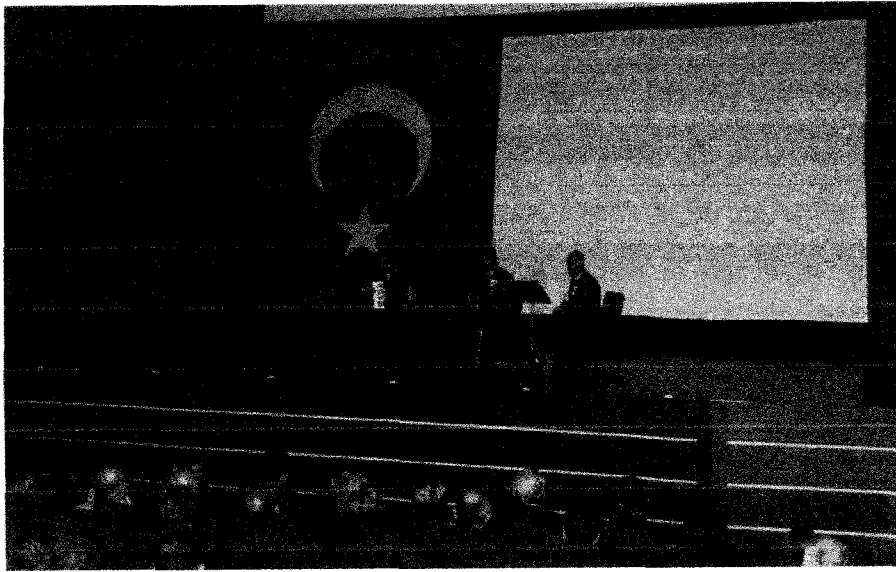

Resim 14b. Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Atatürk'ü Anma Töreninde Maltepe Askeri Lisesi Konser Salonunda (10 Kasım 2002) 30 kişilik erkek korusu

Aşağıdaki resimde Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı'nda görev yapan müzik öğretmenlerinin dinleti amaçlı verdikleri konserden bir görüntü yer almaktadır.

Resim 15. Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Müzik Öğretmenleri Konseri (2001)

Resim 16. Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı Korusu Öğretmenler Günü Töreninde (24 Kasım 2003) 24 kişilik erkek korusu.

2.4.5. Kara Kuvvetleri Komutanlığı Çocuk Korusu Etkinlikleri

Resim 17. KKK Çocuk Korusu Amblemi

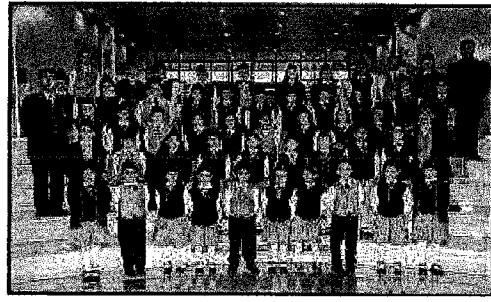

KKK Çocuk Korusu kurulduğu 2001 yılından itibaren müziği, özellikle koro müziğini geleceğin büyükleri çok değerli çocuklarımıza sevdirmek yolunda önemli adımlar atmış ve emin adımlarla yürümeye devam etmektedir. Aşağıda tamamen asker ailelerin çocuklarından oluşan KKK Çocuk Korusu'nun verdiği konserden görüntüler görülmektedir.

Resim 18a. KKK Çocuk Korusu Konseri

Resim 18b. KKK Çocuk Korusu Konseri

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada kökleri Türk tarihinin derinliklerine kadar uzanan askeri müzik kültürümüz ve eğitimi çerçevesinde günümüzde askeri okullarda uygulanan toplu ses eğitimi çalışmalarının incelenmesi tasarlanmıştır; askeri eğitim kurumlarında verilen genel müzik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Toplumun gelecekteki sanatçılarının, yaratıcılarının ya da en azından belli düzeyde müzik kültürü almış iyi bir dinleyici kitlesinin yetiştirilmesinin okul müzik eğitimi içinde, müziği söyleyerek yaşayan kuşakların yetişmesi ile mümkün olacağı, çocuk ve gençlik korolarının ülkemizin müzik yaşamına önemli katkılar sağladığı, toplumumuzda müziğin bugünden yarınlara uzanan ve insanlarca yaşanan canlı bir süreklilik kazanmış olduğu, öte yandan askeri liselerde, harp okullarında ve askeri eğitim-öğretim merkezlerinde ulusal ve uluslararası müziğin belirli dağarcıklarının dinletilmesini, öğretilip söylenmesini ve çok sesli bir anlayışla hem çalgısal hem de sözel (vokal) anlamda dile getirilmesini kapsayan -planlı ya da plansız- müzik eğitimi etkinliklerinin öteden beri yaygın olduğu bilinmektedir.

Bu görüşler doğrultusunda, müzik ve insan sevgisinin bulunduğu yer olan koro eğitimini, askeri liselerde genellikle müzik öğretmeninin becerisiyle kazanarak mezun olan askeri lise öğrencilerinin harp okullarında ve kıtalarda eğitim-öğretim esnasında özengen anlamda; Bando Astsb. MYO'ndan mezun olan öğrencilerin ise, kazandıkları sözlü marş dağarcığıyla hizmet vereceği bandolarda ve diğer birliklerdeki askerlere ve bu işe gönül veren her meslekten sivillere de öğretme durumuyla karşılaşılacağı, bu tür durumların ortaya çıkması halinde başarı sağlanabilmesi için, Bando Astsb. MYO ve askeri lise öğrencilerine müzikal anlamda davranış değişikliklerinin kazandırılmasının gerekliliği görülmektedir.

Toplu ses eğitiminin genel amacının, bir topluluğa uygulanan bireysel ve grup çalışmalarına, o toplulukta, birlikte şarkı söylemeğe elverişli, dilin özelliklerini içeren yumuşak, etkili ve uyumlu seslerin elde edilmesi olduğu, ses eğitimcilerinin mutasyon dönemi uygulamalarını ve sonuçlarını büyük bir dikkatle izlemeleri ile bu bilincin kazandırılmasının gerekliliği, belli başlı uygulama alanlarından birincisinin sınıfta toplu ses

eğitimi, ikincisinin de korolar (profesyonel, amat3r ve okul koroları) olduğu kabul edilmektedir.

Koro m3ziğinin ortak duygu ve d3ř3nceleri paylaşan insanların birlikte şarkı s3ylemesine olanak sağlayan bir m3zik t3r3 olması nedeniyle, m3zik eğitimi uygulamasının doğal bir y3ntemi kabul edilmesi bakımından, toplumun eğitilmesinde en g3çl3 etkinliklerden biri olan m3ziğin ve onu b3y3k 3lç3de yaygınlaştıracak olan askeri veya sivil koroların 3lkemizde de kurulması, çoğalması ve toplumumuz için geçerli ve tutarlı bir s3yleme biçimi ve geleneğinin doğması için yararlıdır.

Askeri eğitim kurumlarında uygulanan m3zik eğitimi programları, genel anlamda m3ziği tanıtma, sevdirme, bilgilendirme, boş zamanlarını değerlendirme amaçları çerçevesinde oluşturulmuş; bunların yanı sıra toplu ses eğitimi çalışmalarına da yer verilmiştir. Genel m3zik eğitimi çerçevesinde gerek teorik gerekse uygulamalı olarak m3zik eğitimi ve bu kapsamda toplu ses eğitimi çalışmaları yapılmaktadır. Yapılan değerlendirme neticesinde varılan sonuçlar şu şekilde belirlenmiştir. Askeri eğitim kurumlarının % 80'inde m3zik eğitimi yapılmakta; % 20'sinde yapılmamaktadır. B3ylece, askeri eğitim kurumlarının b3y3k çoğunluğunda m3zik eğitimi yapıldığı; bununla beraber genel m3zik eğitimi çerçevesinde toplu ses eğitimine aynı oranda yer verildiği g3r3lmektedir. B3ylece askeri eğitim kurumlarının b3y3k çoğunluğunda genel m3zik eğitimi çerçevesinde toplu ses eğitimi çalışmalarına yer verildiği belirlenmiştir. Askeri liselerde m3zik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili amaçların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 20 civarında olduğu belirlenmiş, m3zik dersi genel amaçları içerisinde toplu ses eğitimi ile ilgili hedeflere dikkate değer 3lç3de yer verildiği g3r3lm3řt3r. Askeri liselerde hazırlık sınıfında m3zik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili konuların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 57; birinci sınıfta m3zik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili konuların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 53; ikinci sınıfta m3zik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili konuların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 37.5; 3ç3nc3 sınıfta m3zik eğitimi kapsamında toplu ses eğitimi ile doğrudan ilgili konuların istatistiksel ağırlığının yaklaşık % 45 olduğu belirlenmiştir.

Askeri eğitim kurumlarında genel olarak yapılan etkinlikler önemli gün ve haftalar çerçevesinde gerçekleşmektedir. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü, 24 Kasım Öğretmenler Günü, 18 Mart Şehitler Günü gibi önemli günlerde günün anlamına uygun bir repertuar çalışması yapılmaktadır. Bu çalışmaların dışında çok sesli koro eserleri de seslendiren askeri korolar, yaptıkları çalışmalarını Türkiye Polifonik Korolar Şenliklerinde sunmaktadırlar. SK Bando Okullar Komutanlığı Korosu ve Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu bu etkinlikler çerçevesinde hazırlıklarını defalarca sergilemişlerdir. Türkiye'de dokuzuncusu 2004 yılında gerçekleşen Polifonik Korolar Şenliğine SK Bando Okullar Komutanlığı Korosu 8 defa, Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı Korosu da 5 defa katılmışlardır.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Askeri müzik eğitimi programları yeniden gözden geçirilerek şu andaki yapıları geliştirici özelliklerin yanı sıra, her askeri eğitim kurumunda nitelikli bir koro kurulmasına önem verilmelidir.

Koro eğitimcilerinin bu alandaki deneyim ve birikimlerini arttırabilmeleri amacıyla kurumlarınca daha çok desteklenmeleri sağlanmalıdır.

Askeri koroların repertuarı müzik eğitimi ilkeleri çerçevesinde özenle seçilerek oluşturulmalıdır.

Askeri koro programlarında Türkçe dışındaki diğer dillerde de şarkı söyleme zevkini ve becerisini kazandırmak amacıyla seçkin eserlerden oluşan zengin bir repertuar oluşturmaya önem verilmelidir.

Eserlerin seçiminde çok sesliliğe daha çok yer ve önem verilmelidir.

Askeri müzik toplulukları ve koroları, buldukları çevrelerde sanatsal ve eğitimsel içerikli konserlerini yaygınlaştırmalıdır.

Askeri müzik çalışmalarında, öğrencilerin ilgi alanları, onlara iyi alışkanlıklar kazandırma yolunda geliştirilmeli ve yaptıkları çalışmalar toplumun çeşitli kesimlerinde sergilenmeli, konser alışkanlığı kazanmaları sağlanmalıdır.

Türk askeri müzik varlığının köklü geçmişine ve derin birikimine uygun mevcut Armoni Muzikası ve Askeri Bandoların yanı sıra, Türk Askeri Çok Sesli Korusu kurulmalıdır.

KAYNAKLAR

- AKDENİZ, Funda; **Cumhuriyetten Günümüze Yeni Kültürümüzün Eğitim Müziğimizi Varetmesi ve Eğitim Müziğimizde Koroların Gerekliği**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1987.
- ARKAN, Muzaffer; **Koro ve Koro Yönetimi**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971.
- BİROL, Bülent; **Koro Eğitimi ve Yönetiminde İlkeler ve Yöntemler**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Tuğra Ofset Matbaacılık, Isparta, 1999.
- BOZKAYA, İsmail; **Dil-Müzik Bağlamında Prozodi**, F.Özsan Matbaacılık, Bursa, 2001.
- ÇERKEZ, Belkıs; **Musika-i Hümayûn**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995.
- ÇEVİK, Suna; **Koro Albümü**, Yurt Renkleri Yayınevi, Ankara, 2000.
- DEMİRBATIR, Erol; “Günümüzde Askeri Bandoculuk Eğitimi”, **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Bursa, 2004.
- DURUÖZ, Fehiman; **Okul Korolarını Çalıştırırken Karşımıza Çıkan Sorunların Ses Tekniği Bakımından Çözülmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1987.
- EGÜZ, Saip; **Toplu Ses Eğitimi-I-**, Doğu Matbaacılık, Ankara, 1989.
- ERTÜRK, Selahattin; **Eğitimde Program Geliştirme**, Meteksan Yayınları, 8.Baskı, Ankara, 1994.
- FİSUNOĞLU, Ceyhun; **Askeri Lise Öğrencilerinin Müzik Kültürleri, İlgi Alanları ve Müzik Çalışmalarının Eğitim ve Öğretime Katkısı**, Staj Tezi, Maltepe Askeri Lisesi Komutanlığı, İzmir, 1988.
- KUTLU, Said; **TSK Armoni Müzikası'nın Müzik Eğitime Katkıları**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1996.
- MALKOÇ, Tülin; **Nefes-Şarkı Söyleme İlişkileri**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1992.
- OKATAN, İlknur; **Bireysel ve Toplu Ses Çalışmalarında Anatomik ve Teknik Problemlerin Çözümü**, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1991.

SAY, Ahmet; **Türkiye'nin Müzik Atlası**, Borusan Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1998.

SAY, Ahmet; **Müzik Sözlüğü**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Sözkese Matbaası, Ankara, 2002.

ŞENTÜRK, Nezihe; "Türkiye'de Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Koro Eğitimi ve Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar", **I.Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, 2001.

T.C.Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Liseler Müzik Dersi Kılavuz Kitabı, Ankara, 1998.

TÜRKMEN, Emel Funda; **Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Ses Problemleri**, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 1999.

UÇAN, Ali; **Müzik Eğitimi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997.

UÇAN, Ali; **İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1996.

UÇAN, Ali; "İnsan, Müzik, Koro ve Koro Eğitiminin Temelleri", **I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, 2001.

UÇAN, Ali; **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994.

YILDIZ, Aysu; **Türklerde Askeri Müzik**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1992.

<http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/>

ÖZGEÇMİŞ

1972 yılında İstanbul'da doğdu. Bursa'da ilkokul ve ortaokuldan sonra lise eğitimine devam ederken Bursa Büyükşehir Belediyesi Klasik Türk Müziği Konservatuarında besteci ve şef Erdinç ÇELİKKOL ile çalıştı. 2 yıl Klasik Türk Müziği ve Ud eğitimi aldı. 1990 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümünü kazandı. Burada Yrd.Doç.Dr.Necdet KALENDER ile keman, Yrd.Doç.Dr.Erol DEMİRBATIR ve Öğ.Gör.Yıldız ASLANOVA ile piyano, Öğ.Gör.Hasan ADIGÜZELZADE ile çok sesli koro ve orkestra çalıştı. 1994 yılında Müzik Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu ve müzik öğretmeni olarak ilk ataması Elazığ'a çıktı. Burada Org.Bedrettin Demirel Ortaokulu'nda 1,5 yıl görev yaptı. Bir dönem de Bursa İnönü İlköğretim Okulunda görev yaptıktan sonra Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın açmış olduğu sınavı kazanarak Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesine girdi. 1996 yılından itibaren Bursa Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığı'nda müzik öğretmenliği görevi yapmakta olan Öğretmen Üsteğmen Erdem ÖNAL; çalışmalarını çoğunlukla vokal tarzda, çok sesli koroda yoğunlaşarak devam ettirmektedir.